

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 84—
za pol leta K 42—
za četrt leta K 21—
za en mesec K 7—
Za izposojnino celoletno K 95—
== Sobotna izdaja: ==
za celo leto K 15—
za izposojnino K 20—

SLOVENE

== Inzerati: ==
Enostolpna petstvarica (59 mm
široka in 3 mm visoka ali sje
prostor)
za enkrat po K 2—
uradni razglas, poslana
itd. po K 3—
Pri naročilu nad 10 objav
popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm K 0—
Izhaja vsak dan izvenredni po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Kopiraj se ne vračajo; neizbrana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun pošte hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 25.511, bosn.-herz. 7583.

V borbi.

Od vseh strani smo okroženi od na-
sprotnikov. Ljuto se zaganjajo v nas. Ne
moremo reči, da so vsi zvezani proti nam,
ali njih napadi niso vsled tega manj silo-
viti. Demokratska stranka, osobito mla-
dini, se veselijo svojega slučajnega trenot-
nega gospodstva in nas psujejo v svoji pi-
janosti za premagance. Mislijo, da so nam
enakovredni, in nas hočejo prisiliti, da jim
to priznamo. S hladnostjo preziramo ve-
denje teh najnovejših parvenijev na vlad-
nem krmilu. Socialdemokrate je sram, da
se v vojski niso ničesar naučili, da so se
izneverili svojemu proletarskemu progra-
mu, da so padli v ulogo socialpatriotov in
da so se njihovi možje vsedli v baržunaste
ministrske fotelje. Za to moramo trpeti mi
in njih glavno geslo je postalo: boj proti
nam, boj proti »klerikalizmu«. Tudi nova
goba, ki je zrastle po vojnem dežju v libe-
ralnem gozdu, samostojna stranka liberal-
nih kmetov, je zasanjala, da je strup v nje-
nih žilah samo za našo stranko. Strašno se
čuti razžaljeno, da odklanjamo njen strup
in živimo naprej svoje močno življenje. Na-
rodnosocialna stranka še leži v plenicih, a
prepričani smo, da bo prvi mahljaj njene
rokice, veljaj naši stranki.

Na Hrvatskem in v Slavoniji je vse,
kar živi okoli nas politično življenje, nam
sovražno in strupeno. Madžaronska koali-
cionaška stranka se je dala prekrstiti in ta
prekrščeni žid se imenuje danes v naši dr-
žavi demokratska stranka. Vsiljivo se bje
na prvi, da je samo ona za narodno in dr-
žavno jedinstvo in vse drugo je protidr-
žavno in veleizdajniško. Pomilovalno gle-
damo narodno besnenje konvertiranih ma-
žaronov. Hrvatska socialdemokracija je še
globlje padla nego naša. Z držnim čelom si
upa zagovarjati socialistično postopanje
svojih voditeljev in nastopati proti sociali-
ziranju človeške družbe, ki jo zahteva
njeno levo krilo. Samo en cilj ji je jasen,
boj proti krščanskim principom. Hrvatska
Zajednica misli, da ni prav, ako gredo Hr-
vati in Slovenci skupaj in nam dokazuje,
da je 1 več nego 1 + 1. Da se najmileje
izrazimo, mi ne uživamo njenih simpatij.

V Bosni in Hercegovini nas hoče s
strupom sovražstva in nestrpnosti uničiti
advokatska težaska stranka. V Dalmaciji
se še oglašajo demokratski ostanki proti
nam ter nas napadajo s svojim papirnatim
kopjem.

Povsod in od vseh strani samo sovra-
štvo, nasprotje, zaničevanje, napadanje. Mi
pa vztrajamo v sredini teh mnogobrojnih
sovražnikov mirno in hladno. »Na bregu
stojim in v morje strmim. Pod mano srdito

valovje — bobni ob kamnito bregovje. —
Do neba praši se megleni dim — v obraz
mi brizgajo pene — od skalne stene — a
stena skalna — in jaz se na robu ne ga-
nem — viharju klubujem, ostanem.

Celemu svetu klubujemo! Moško in
zmagovalno korakamo naprej. Spremlja
nas zmagaja. Naše vrste se množijo. Stranka
se razvija, raste, postaja jaka in silna. Naš
program osvaja vse sloje našega naroda.
Ni ga, ki bi nas mogel zadržati na našem
zmagovalnem pohodu. Z neodoljivo silo
gremo vključ vsem oviram, vključ vsemu
sovražstvu naprej, nevzdržno naprej.

V Sloveniji se je zopet cel narod zbral
okoli naše zastave. Na Hrvatskem smo
preko noči postali med kmetom in delav-
cem najmočnejša stranka, a tudi med me-
ščani smo si priborili vpliva in ugleda. V
Slavoniji je hrvatski element po ogromni
večini v našem taboru. Bosna je ponosna
na svojo jako Pučko stranko, Hercegovina
je vsa v njenem taboru. V Dalmaciji je naša
stranka brezuvetno najsilnejša.

Naše politične koalicije niso prezira-
nja vredna. Nihče ne ve, ali ne bo že pre-
ko jutri moral naš mladi deželni predsednik
s svojimi štabom raz predsedniški prestol
in ali ne bo naša stranka pozvana, da brez-
obzirno in neusmiljeno kaznuje vse krivce,
ki so v strankarski zaslepljenosti dvignili
roko proti našim pristašem, in da brez
pardona pripravi stranki zadoščenje za vse
storjene krivice.

V borbi smo, v borbi napredujemo, v
borbi zmagujemo.

Pokrajinska uprava v Srbiji.

V upravnem oziru je ozemlje Srbije
podeljeno v okrožja, okraje in občine. Naj-
višja pokrajinska upravna enota je okrož-
je, (okrug) ki stoji neposredno pod cen-
tralno vlado. Funkcija in organizacija okro-
žij je dvojna: ona so namreč istočasno del
državnega ozemlja in pa avtonomne
upravne enote lokalnega značaja. Odtod
tudi dvojna oblast v okrožju: državna
oblast, ki služi splošnim interesom države
kot ene celine in pa samoupravna
oblast, ki ima pospeševati posebne lokalne
koristi vsakega okrožja n. pr. gospodar-
ske, kulturne in socialne. Srbska okrožja
bi v upravnem oziru (ne v avtonomnem!)
nekako odgovarjala bivšim avstrijskim
kronovinam ter štejejo povprečno okoli
150.000 prebivalcev. Okrožja so nadalje
razdeljena v okraje (sreze), kojih funkcija
in sestav je popolnoma analogen onemu v
okrožju.

Uredba okrožij in okrajev temelji na
zakonu od 18. III. 1905.*

Okrožje (okrug.)

Naloga državne oblasti v okrožju je v
glavnem policijska, in to v širšem pomenu
ter nadzorna napram samoupravnim (au-
tonomnim) organom. Le-tem pomaga dr-
žavna oblast pri vršenju njihovih lokalnih
opravil in izvršuje njihove sklepe in na-
redbe.

Najvišji politični predstavitelj državne
vlade v okrožju je okružni načelnik.
Njega imenuje kralj po zaslišanju minist-
skega sveta. Podrejen je neposredno mi-
nistru notranjih zadev, a občuje z vsemi
drugimi ministristvi direktno. Funkcije
okrožnega načelnika so dvojne: upravne,
ki se nanašajo zgolj na državno oblast, in
pa nadzorne in izvršilne napram samoupravnim
organom. Kot upravni organ sme on za svoje okrožje iz-
dajati »obče naredbe«, ki se nanašajo na
politične in upravne posle podrejenih
okrajev (srezov).

Za izvrševanje državne oblasti v
okrožju ima okružni načelnik posebne dr-
žavne organe in med njimi najmanj dva
strokovna referenta: za zdravstvo in za
javna dela.

Samoupravna oblast v okrožju.

Okrožja se samostojne pravne osebe
z lastnim premoženjem. Nositelja samo-
upravne oblasti v okrožju sta okružna
skupščina, ki sklepa in odloča o po-
slih okrožja ter kontrolira izvršitev skle-
pov in pa okružni odbor, ki izvršuje
sklepe ter neposredno upravlja tekoča
opravila.

Po zakonu od 18. III. 1905 spada med
avtonomne posle okrožja predvsega skrb
za prometna sredstva (ceste,
mostovi, železnice, kanali), nadalje ja v no
zdravstvo in v dobrodelni zavodi, po-
speševanje deželne kulture (regula-
cija rek, izsuševanje barja, pogozdovanje,
preskrba pitne vode, razne melioracije itd.
K avtonomnim poslom okrožja spada tudi
gospodarsko in strokovno šol-
stvo (obrtno, trgovsko in kmetijske šole.)

Okrožno skupščino tvorijo izvoljeni
poslanci iz celega okrožja. Volitve se vrše
na vsake 4 leta. Aktivno volilno pravico
ima vsak moški državljani, ki je star 21
let in ki plača vsaj 15 dinarjev direktnih
državnih davkov. Posebna doba bivanja v
kaki občini se ne zahteva. Pogoji za pa-
sivno volilno pravico so: državljanstvo, 30
let starosti, 30 dinarjev letnega direktnega

* Pri sestavi te razprave sem uporabljal
knjigo: Osnovi javnog prava kraljevine Srbije
II. od dr. Koste Kumanudi-ja.

pravica, stalno bivanje v okrožju in pisme-
nost. Volitve se vrše v dveh skupinah. Pr-
vo tvorijo večja mesta izveniši Belgrada,
ki je v pogledu upravne organizacije sam
zase okrožje. Število okrožnih poslancev
za ta mesta, ki so v Ustavi izrečno naštet.
je stalno določeno in sicer volijo večja po
2, manjša po enega poslanca. Drugo volilno
skupino tvorijo posamezni okrajji (sre-
zi) in sicer je vsak okraj zase en volilni
okraj. Število okrožnih (kmetijskih) poslan-
cev iz vsakega kraja pa ni stalno, marveč
se menja od ene volilne periode do druge
v razmerju s prirastkom in upadkom pre-
bivalstva. Določeno je namreč, da ima pri-
ti na vsakih 1500 davkoplačevalcev po en
okrožni poslanec. Preostanki čez 1000
davkoplačevalcev imajo pravico še do
enega mandata. Zato je treba pred vsako
volitvijo naprej določiti število davkopla-
čevalcev (poreznikov) posameznih okra-
jev, nakar se šele določi število poslancev
za vsak okraj.

Postopanje pri okrožnih volitvah v
podeželskih občinah je v kratkem nasled-
nje: Vsaka občina za se je volišče. Stran-
ke, ki se nameravajo udeležiti volitev,
predlože pred volitvijo pristojnemu voliv-
nemu oblastvu svojo listo, na kateri mora
biti toliko kandidatov, kolikor poslancev
ima izvoliti dotični okraj ali srez. Listo
mora podpisati vsaj 50 volilnih upravi-
čencev. Glasuje se tajno in s kroglicami.
Izvoljena je tista lista, ki je dobila rela-
tivno največ glasov (podobno kakor pri
naših občinskih volitvah!) Skupščina se
skliče s kraljevim ukazom.

Pravice okrožne skupščine.

Dasiravno je okrožjem dana precejšna
avtonomija, vendar okrožne skupščine ni-
majo postavodajne pravice in ne morejo
stvoriti nobenih zakonov, tudi ne v stvar-
eh, ki spadajo h avtonomnim poslom
okrožja. Vso postavodajo za celo državo
izvršuje namreč Narodna skupščina (dr-
žavni zbor). Glede zakonskih predlog, ki
se tičejo kakega posameznega okrožja ima
okrožna skupščina posvetovalno
pravico, ne da bi vlada bila vezana na
njeno mnenje. Vendar pa je okrožni skup-
ščini dana neka naredbodalna ob-
last glede avtonomnih opravil, po smislu
katere sme izdajati dopolnitve in izvršilne
naredbe k zakonom.

Okrožna skupščina izbira sama svoje
avtonomne uradnike, med katerimi je naj-
višji okrožni delovodja t. j. načelnik auto-
nomnih okrožnih uradov. Skupščina je tu-
di pritožbena instanca nad okrožnim od-
borom in razsoja o dolžnostih, ki jih imajo
okrajji in občine glede vzdrževanja zgradb,
cest in mostov. Okrožna skupščina sklepa

LISTEK.

Anton Ahčin:

Kasija.

Drama v treh dejanjih. Napisal Stanko
Majcen. Izdala Nova založba v Ljubljani.

Kos resničnega življenja, ki ga je pi-
satelj iztrgal iz celote in postavil v okvir
z napisom »Kasija«, vsebuje pričujoča dra-
ma. Nič ni izumetičenosti, nič pridejanega
in nič zamolčanega, zgodba, odigrana med
vojno v takozvani boljši družbi v Belgradu,
ki si jo pa čisto mirno moremo predstaviti
v sedanji, ali celo v predvojni čas. Toda
vendarle je ozračje, kakoršnega je ustva-
rila armada v etapi zasedenih pokrajin
najprikladnejše, da razumemo razvoj začr-
tanih dogodkov. V tej luči je potem tudi
tje razumevanje življenja toliko drugih
ljudi, ki nam jih vodi ulica vsak dan pred
ci.

Kasija je otrok vojne. Obupne so-
cialne razmere in nemoralna vojne psihe so
jo postavile na cesto »za zaslužkom«. In
kasija »tolikrat skrumjena« (str. 74), zagle-
da nadporočnika Ivančiča, vzljubi ga,
da zahrepi po njem kot zaželenem ide-
alu. Po tej ljubezni dvignjena se čuti močno
dovolj, zapustiti široko cesto in se iz blata
dvigniti kvišku ob močni roki Ivančiča, ki
ji je kakor »solnce na višini« (str. 14), ki
je »baš o pravem času... prišel« (str. 33).

Ivančič ji vrača ljubezen, saj Kasija misli,
da je tako in vsa srečna je, ko jo vzame
k sebi, da mu more o ljubezni govoriti:
»Moja moč si Ti, moja volja si Ti, svoje ni-
mam...« (str. 29). Na svojo pretoklost
gleda le še kot na davno zgodovino: »O
črni duši, ki ihte v temi in iščejo svet-
lobe!« (str. 33).

Toda, kako kruto razočaranje! Ivan-
čič namreč nikakor ni mož, ki bi drugim
pomagal iz nemoralne morale vojske, ker
sam tiči ves v njej. Ud tiste gnile človeške
družbe je, ki išče povsod le svoj in-
teres in svoj užitek, to so tisti egoisti,
katerim je rebuh prvi in edini bog ter
višek idealizma sijajna kariera. »Misli na
svojo kariero!« To je maksima teh ljudi.
Vse, kar vodi k temu cilju, je pametno in
pošteno, obratno zopet so vsa sredstva do-
voljena za odstranitev eventualnih zadrž-
kov. Med sabo zavistni in sovražni, hli-
nijo v očigled prihuljeno prijaznost, dasi
poznajo ničvrednost drug drugega do moz-
ga. Ogledamo si le površno te junake.

Kako pristen tip avstrijskega častnika
in policijskega načelnika je Carneri
»stari buldok« (str. 23), posebljena voja-
ška surovost! Kako je zaljubljen v svojo
čas, svojo vzvišenost, v svoj »dober nos«
(str. 50)! Mož, ki toliko govori o časti in
poštenosti, da nakopičiti v zapornih pro-
storih jetnikov, da jih »po deset gre na ce-
lico. Brez svetlobe, brez zraka, brez vo-
de... žejna, strah, smrad...« (str. 57). On

sovraži to ljudstvo, ki mu je tuje po jeziku
in krvi in bi najraje vse pozaprl »da jim
mine tisto viteštvo« (str. 38), pri tem pa še
govoriči, da njegova »uprava zida družbo
na druge temelje« (str. 53). Adele nje-
gova hčerka, vzrastla med samo plitkostjo,
zunanostjo in videzom življenja, ne
pozna njegovih globljih in idealnejših
strani, ki jih odkrije človeku šele trpljenje
in pravo pojmovanje ljubezni, zato je tudi
njeno razmerje do Ivančiča sama čutna
simpatija, ki se pozneje hitro premeni v
sovražstvo (str. 69). Samonasebi umevno se
ji zdi, da kot polkovnikova hčerka koke-
tira s častniki in se ti streljajo radi nje.
Vendar naravni čut za poštenje, čut za do-
bro in slabo v njej še ni popolnoma za-
morjen, ker že sama pričujočnost žida dr.
Levay-a, ki je »neizogiben kakor nesreča,
čuječ kakor slaba vest« (str. 17) ji je mrz-
ka in zoprna. Toda pod vednim vplivom
majorke, moralno propale ženske, ki
je v vseh rafiniranih častniške žene star
veteran z jako pikantno pretelkesto (str.
16), ki kadji cigare (str. 15), se vpijanja
(str. 19), filozofira in vse aranžira, ta traj-
ni, nemoralni vpliv seveda ne zgreši svo-
jega razdirajočega učinka. Pri »vzgoji«
Adele majorke pomaga tudi njen »zaupnik«
(str. 17) dr. Levay, žid, prebrisan, raču-
najoč, ki se ne izpostavlja, prijazen in viju-
den, pa tudi odločen, kjer misli, da je tan-
giran njegov interes (str. 57). Je nekako
nad ostalo družbo, saj je nien zaupnik in

kot tak najbolj pozna njene grehe, sam
osebno ima seveda popolnoma židovsko
moralo.

In teh ljudi se nadporočnik Ivančič
zboji, da kapitulira pred njo, njej na ljubo
zavrže Kasijo, ker to zahtevajo »družabne
obveznosti« (str. 31), ker mu Kasija naen-
krat postane madež, ki lepi na njegovi
suknji (str. 34). V svoji brezmejni straho-
petnosti niti sam prav ne čuti, kako po-
staja podel. Mogoče, da je imel Kasijo res
malo rad, vsaj sam govori o veliki ljubezni
(str. 32, 72), toda »diskretnost« (str. 32) do
družbe ga žene, da zagreši na Kasiji naj-
grši zločin, pri čemer mu pomaga dr. Le-
vay. Značilno je, da prav dobro pozna
družbo, kateri je »rob« (str. 31), saj govori
o njej, da »je... zrela za žetev. Nagnita,
naduta, prverzna...« (str. 11), »drhale« (str.
67), »ljudje, ki imajo rilce, kakor prasci«
(str. 67). Toliko je boljši od drugih, da se
zaveda svoje ničvrednosti: »Sam sebi bi se
smilil, če bi ne bil lopov« (str. 69), toda,
ako govori, da ni istega »kova« (str. 70),
kakor ostala družba, je to le porog same-
mu sebi, kajti zločin na Kasiji mu je »ma-
lenkost« (str. 71). Tako se zgodi, da pokaže
vlačuga Kasija še največ nesebičnosti in
največ samozatajevanja. Edino ona ima to-
liko idealizma, da se pospne do nesebične
ljubezni, toda še ta edini žarek, ki prodira
iz splošnega samoljubja, osvetljuje ozračje,
strupeno in dušeče, kakor vzduh vred-
nostne krme.

dalje o okrožnem proračunu ter sme v pokritje primanjkljaja samostojno skleniti okrožno doklado do največ 20 odstotkov vseh direktnih davkov. Za višje doklade je treba privoljenja državnih oblastev. Glede razpolaganja z okrožno imovino je omeniti, da je za odtujitve v vrednosti čez 20.000 dinarjev istotako treba privoljenja države.

Okrožni odbor.

Okrožna skupščina izvoli iz svoje srede za celo volivno periodo tri člane in dva namestnika v stalni (ožji) okrožni odbor. Ta je pravi izvršilni organ okrožne skupščine in upravlja vse tekoče autonomne posle.

Poleg ožjega odbora pa izvoli skupščina še širši okrožni odbor, ki ga tvorijo poleg prej omenjenih članov ožjega odbora še po en zastopnik iz vsakega okraja (sreza). Njegovi posli so v glavnem tile: poslovanje občin (občinske proračune in račune), sestavlja okrožni proračun in račun, proučava in izdeluje naredbene predloge, ki mu jih je odkazala okrožna skupščina. K poslom širšega okrožnega odbora spada slednjič tudi inšpekcija nad vsemi samoupravnimi organi v okrožju.

Državno nadzorstvo.

Vse poslovanje okrožnih samoupravnih organov (skupščine in odbora) je podrejeno nadzorstvu državne oblasti, ki ga izvršuje okrožni načelnik, kot organ centralne vlade. Svrha tega nadzorstva je dvojna: prvič preprečiti škodo, ki bi jo vsled lokalnih autonomnih odredb mogli trpeti splošni državni interesi in drugič pomagati avtonomnim organom pri vršenju njihovih nalog. Okrožni načelnik se zivlje, odvarja in zaključuje okrožno skupščino. On jo sme po lastni inicijativi sklicati tudi na izredno zasedanje. Dalje sme okrožni načelnik ustaviti izvršitev vseh sklepov in odredb okrožne skupščine in odbora, ki nasprotujejo zakonom, toda to svojo odločbo mora predložiti ministrstvu v potrditev. Nad ministrstvom pa stoji še Državni svet (podobno bivšemu upravnemu sodišču). Sklepe in odredbe skupščine in odbora, ki so postali pravomočni, ima okrožni načelnik izvršiti, neposredno ali pa posredno, da stavlja okrožnemu odboru na razpolago svojo pomoč.

Okraj (srez).

Kakor okrožja, tako imajo tudi okraj dvojno funkcijo: oni so istočasno organ državne uprave in pa autonomne korporacije z lastnim premoženjem. Kot državni organ so podrejeni okrožnemu načelniku, kot autonomni pa okrožni skupščini, ki je napram njim višja pritožbena in nadzorstvena instanca. Predstavitelj državne oblasti v srezu je srezki načelnik, ki mu je poverjena policijska služba v širšem pomenu. Poleg njega so še drugi državni organi za posamezne stroke: finančni, prosvetni, gospodarski in zdravstveni. Ti so več ali manj neodvisni od srezkega načelnika.

Poleg državne upravne oblasti pa ima srezki načelnik tudi nadzorstveno oblast nad samoupravnimi organi v okraju, t. j. nad okrajno skupščino, okrajnim odborom in nad vsemi občinami. Tudi on sklicuje odvarja in zaključuje okrajno skupščino ter sme njene odloke suspendirati, če nasprotujejo državnim zakonom. Srezki načelnik je dalje stalni član srezkega odbora.

Okrajna samouprava.

Njena predstaviteljica sta okrajna skupščina in okrajni odbor. Skupščina je sklepajoči organ in odloča v vseh zadevah, ki se tičejo samoupravnih nalog okraja. (Podobno kakor v okrožju.)

Zastopnike v okrajno skupščino volijo občinski odbori iz svoje srede ali izmed drugih občanov, in sicer za dobo 4 let.

Določeno je, da ima vsaka občina na vsaj 500 davkoplačevalcev izvoliti enega zastopnika v okrajno skupščino.

Okrajni (srezki) odbor je izvršilni organ okrajne skupščine. Med njegove posle spada predvsem sestava okrajnega proračuna in pripravljanje predlogov, ki ima o njih sklepati skupščina. Okrajni odbor sestoji iz 4 članov, med katerimi je tudi okrajni načelnik.

O občinah na srbskem bom izpregovoril v posebnem članku.

Rusija in ententa.

Pomanjkanje zanesljivih poročil iz Rusije je bilo krivo, da še danes naša javnost o razmerah v Rusiji ni skoro nič informirana. Svoje informacije dobivamo večinoma iz ententinih virov, ki pa niso čisti, marveč po večini tendenciozno pobarvani. In resnično ima ententa največ interesa na tem, da zabriše resnico o Rusiji in njenem sedanjem razvoju.

Znano dejstvo je, da ententa z velikimi žrtvami podpira armade generalov Denjikina, Judenica in Kolčaka v boju proti sovjetski Rusiji. S posebno žilavostjo vztraja pri protiboljševiški ofenzivi Francije, o kateri smo ravno te dni brali poročilo, da se hoče še dalje bojevati, medtem ko je praktična Anglija že začela nekaka pogajanja z boljševiki.

Napačno je naziranje, da boj proti ententi in njenim ruskim privrženecem vodi danes na Ruskem le boljševstvo. Že davno so se boljševiki združili v skupen odpor z vsemi socialnimi elementi v Rusiji, menševiki, socialnimi revolucionarji itd. In čudno bi bilo, kako bi se po taki katastrofi, kakoršno je doživela ruska armada, ruski narod še mogel ustavljati silam entente, kakor to dela sedaj, če ne bi imel opravičenega strahu, da izgubi nekaj dobrega, kar sedaj ima, ter prejme nekaj, česar se boji.

Ententni, osobito francoski kapitalizem ima dovolj interesa na tem, da tam na Ruskem zopet vpelje stari red, ki vlada še v ostalih deželah Evrope, da uniči sedanji ruski red, ki je negacija vsega kapitalizma. Ententi gre za milijarde premoženja, ki so ga njeni kapitalisti vlaknili v Rusijo pred in med vojno. Ententi pa gre tudi za ogromne naravne zaklade Rusije, brez katerih ententa gospodarsko izhajati ne more. V tem oziru je silno zanimiv članek napisal v belgrajski »Demokratiji« Mita Dimitrijevič, ki se mu sicer pozna, da je kapitalist, ali saj pristaja kapitalističnega družabnega reda. Toda statistični podatki njegovi so vredni, da jih uvažujemo.

Evropa s svojo industrijo je bolj vezana na Rusijo in njena naravna bogastva ko obratno. Nekaj zgledov! Evropi manjka kruha. Eno petino žita, kolikor ga potrebuje cela Evropa, ji lahko daje Rusija. Lanu je dajala Rusija svetu 577.400.000 ton. (Tona je 1000 kill). Da ložje razumemo to ogromno število, moramo vedeti, da so vse angleške tvornice platna s 17 milijoni vreten pred vojsko tkale platno le iz ruskega lanu. Tudi belgijske tvornice so tkale le ruski lan. Od 567.000 vreten na Francoskem jih je 430.000 rabilo lan iz Rusije. Evropsko platneno industrijo je zalagal ruski lan. Danes je Rusija zaprta — platna ni, industrije stoji. Dalje: ruski les! Cela Evropa ima komaj deseti del toliko lesa ko Rusija sama, ki ima gozdov za blizu polovico na celem svetu. Z dru-

gimi številkami se danes ne moremo pečati. Ogromne so. »Ako se oziramo — pravi Dimitrijevič — na izvoz konj, volne, nafte, soli in drugih produktov, ki se izvažajo iz Rusije, pridemo do zaključka, da je gospodarska utrditev Evrope brez Rusije nemogoča.« Članek zaključuje, da mora Evropa — reci ententa — v Rusiji napraviti red. Ententa ga dela, a brez uspeha. Nova Rusija se bori proti redu, ki ji ga z orožjem vsiljuje kapitalistična ententa ter se na znotraj sama po boljševiško urejuje.

Kako se to vrši? Razun Ljeningovih in Trockijevih govorov, vkolikor so prišli k nam, nismo vedeli dosti o novem redu, ki ga uvajajo v Rusiji. Izšla pa je letos knjiga Američana Arturja Ransome, ki je v Rusiji proučeval nove razmere. In ta knjiga nam odpira pogled v novo Rusijo. Naj navedemo le nekaj najzanimivejših stvari.

Delavski svet! Socializacija! Strašilo za kapitalistično in leno liberalno buržoazijo. Kakšna je socializirana tovarna? Vodi jo upravni odbor, ki obstoji iz zastopnika uradništva, zastopnikov tehničnih in trgovskih višjih uradnikov, upravnika imenuje osrednja uprava deželne gospodarske, dalje so zastopani krajni delavski sveti in strokovna zveza dotične stroke, po en zastopnik zadruga in kmetske zveze iz dotičnega kraja. V vseh ozirih pravično razdeljeno zastopstvo. Pri upravi tovarne ima celo kmetska organizacija in zadruga onega kraja svojo besedo!

Javna dela! V tem času Rusija gradi preko 11.000 vrst železnic (ena vrsta = 1.06678 km), in mnogo je že zgrajenih železnic. Dovoeno je največje inženirsko delo Rusije. Razširjen in poglobljen je kanal iz Baltijskega morja, po katerem se baltičko brodovje lahko umakne na reko Volgo. To je naravnost orjaško delo, ki si je carska Rusija kljub vsem naporom ni upala niti začeti. Za razvoj Rusije je to delo naravnost epohalno.

Stanovanjsko vprašanje je v Rusiji prav tako pereče ko pri nas. Razlika je le ta, da pri nas kapitalizem tišči delavske družine na ceste, v kleti, barake in vagonce, na Ruskem pa stanovanjski odbori delajo po načelu: Dokler vsak človek nima ene svoje sobe, nima nihče pravice do dveh sob.

Gospodarska neodvisnost Rusije raste. Odsekana je od sveta, kamor je doslej izvažala svoje sirovine in dobivala industrijske izdelke. Celo stroje je začela sama izdelovati. Prepričanje v Rusiji je, da se bo organizirala Rusija brez tuje pomoči, brez tuje kapitala, ki jo je samo zasušnjeval.

Protikapitalistični red, ki onemogoča izkoriščanje dela v prilog kapitalu, rodi v Rusiji svoje sadove. Zapadni kapitalizem se boji, da mu molzna krava Rusija uide — zato napor, zato vojske proti Rusiji. Praktična Anglija se trezni in se pogaja z lepa, Anglija se tudi doma počasi preureja v protikapitalističen zmisel, medtem ko nacionalistiško-kapitalistična Francija, pijana strahu, žrtvuje kri in svoje premoženje za nadvlado kapitalizma tudi v Rusiji.

Iz navedenega pa je tudi jasno, zakaj se ruski kmet in delavec borita s tako enodušnostjo proti »redu«, ki jima ga vsiljuje kapitalistična ententa. Mi morda tega ne pojмимо še popolnoma; preveč živimo v objemih in okovih kapitalističnega družabnega reda.

Širite „Slovenca“!

Država SHS.

Regentov rojstni dan.

LDU Belgrad, 12. decembra. Na rojstni dan Nj. Visokosti regenta Aleksandra dne 17. t. m. bo v saborski cerkvi ob pol 9. uri služba božja, ob 10. uri pa blagodarjenje. Službe božje se bodo udeležili člani vlade, uradniki, diplomatski in častniški zbor. Nato bo sprejemanje na dvoru, kjer se bodo posetniki vpisovali v maršalovo knjigo.

Regent obišče sestro.

LDU Belgrad, 12. decembra. Nj. Visokost regent Aleksander bo odpotoval iz Pariza v Cannes, da poseti knežinjo Jeleno. Tam bo ostal teden dni.

Oddelek za izvršitev mednarodnih dogovorov.

LDU Belgrad, 12. decembra. Pri predsedništvu ministrskega sveta se je ustanovil oddelek za izvršitev mednarodnih dogovorov. V njegovo področje bo spadalo, da se bo briga za izvršitev vseh obvez in pravic, ki izhajajo iz mednarodnih dogovorov in bo posvetovalni organ ministra za zunanje stvari v vseh pravnih vprašanjih mednarodnega značaja. Oddelek bo imel 4 sekcije: 1. politično; v njeno področje spada zveza narodov, meje, državljanstvo, zaštita manjšin, omejitve oboroževanja, razoroženje sovražnih dežel, zrakoplovstvo, vprašanja o kopni in pomorski vojni sili itd.; 2. sekcija za odškodnine; 3. ekonomsko-finančna sekcija; 4. finančna sekcija.

Kolkovanje v Srbiji.

LDU Belgrad, 12. decembra. Glavna komisija za kolkovanje kron je sklenila, da se mora kolkovanje kron na ozemlju Srbije izimši Belgrad in belgrajsko finančno upravo začeti dne 16. decembra.

Posli vrhovne komande.

LDU Belgrad, 12. decembra. Odpravljeni so vsi oddelki vrhovne komande, katerih posli se morejo prenesti v vojno ministrstvo. Vrhovna komanda bo v svojem področju obdržala samo ona vprašanja, ki so v zvezi z vojnimi stanjem, v katerem se po zakonu naša vojska še vedno nahaja.

Tehniški brez izpitov.

LDU Belgrad, 12. decembra. Minister javnih zgradb je oprostil polaganja izpitov vse one tehnike, ki so pred 1. 1914 položili diplomski izpit, pa so vsled vojne bili zadržani položiti državne izpite.

Londonska konferenca.

LDU London, 12. decembra. (DunKU. — Brezlično.) Danes dopoldne je bila v Londonu konferenca, katere so se udeležili Clemenceau, Loucheur, Cambon, Berthelot, Fleuriot, nadalje italijanski in ameriški poslanik, Lloyd George, Balfour, Bonar Law in lord Curzon. Konferenca se je bavila s položajem na Ruskem, s svetovnim finančnim položajem, z neprijateljskim stališčem Amerike proti zvezi narodov, s potrebami Francije in s premogovnim položajem Anglije.

LDU Pariz, 13. decembra. (DunKU.) »Matin« javlja iz Rima, da zahteva Italija za pristop k morebitni angleško-francoski zvezi predvsem izpolnitev svojih zahtev v jadranskem vprašanju in da označuje to kot neizogiben pogoj.

LDU Pariz, 12. decembra. (DunKU.) Kakor poroča Agence Havas, se vrne Clemenceau jutri v Pariz.

Velikih dejanj ali saj večjih dogodkov drama ne vsebuje, kar je razumljivo že iz vsebine in jih propala, le za življenjem hlepeča družba tudi ni zmožna, kar vsekakor pomanjkljivo vpliva na tehnično stran uprizoritve. Višek — ko si stojita Kasija in Adela nasproti — bi bil na zunaj skoro smešno-žalosten, da ni tako globoko psihološko utemeljen. Ko so Kasijo ponižali in oblatili, so se sami vzravnavali kvišku, oni, »boljša družba« in v svoji pravičnosti žigosali dekle za vlačugo (str. 45) ter jo vrgli v ječo. Res je, Kasija je vlačuga, toda sami, dasi »boljša družba«, so slabši. Do te vznemirljive scene pride ravno vsled energične inicijative Kasije-vlačuge, ki si na ta način nekako išče zadoščenja in pa vsled domišljavosti Adele, ki si kot polkovnikova hči mnogo domišlja na svojo visoko socialno stopnjo.

Jezik je lep, uglašen in vsebinsi primeren. Drama se ne bo razširila po ljudskih odrih, ker mnogo lepot, skritih pod grobo zunanostjo je treba šele odkriti potom psihološke analize, vendar je pa celo delo velika moralna pridiga, ki kaže nemoralno v vsej goloti, in ravno zato tako, kakršna je.

Dedni logar.

Ta žaloigra je dobro znana v literarnem svetu. Spisal jo je nemški pisatelj Oton Ludwig, ki je živel v prvi polovici

preteklega stoletja na Saškem in se je razvijal pod vplivom različnih leposlovnih struj in prešel k poetičnemu realizmu ter postal njegov glavni zastopnik v svojem krogu.

»Dedni logar« je izšel l. 1850; pisatelj je postal z njim čez noč slaven. Igre niso sprejeli povsod z enako senzacijo, posebno zato ne, ker je pomenila literarno revolucijo. Vendar pa ni mogel nihče tajiti, da je to veliko in pomenljivo dramatično delo, ki je ohranilo svojo vrednost do današnjega dne.

Vsebinska žaloigra je sledeča:

Dedni logar, tako imenovan zato, ker sta že njegov oče in njegov ded opravljala nepretrgano isto službo kakor on, ne pušči svojemu logarju, da bi posekal del gozda, ki ga je on sam vzgojil in bi radi sekala njena nastala nevarnost, da se vsede v oni del gozda veter in ga popolnoma uniči. Gospodar mu zato vzame službo in nastavi na njegovo mesto brezvestnega logarja Topolovca, starega nasprotnika dednega logarja, ki začne takoj izvrševati svojo oblast. Dedni logar se ne uda, on veruje trdno v svojo pravico in opravlja logarsko službo še nadalje, ter postopa z vsakomur, ki ga dobi v gozdu, kot z lovskim tatom. Poleg tega pa se pritoži pri gosposki in zahteva svojo pravico. Gosposka mu odreče pravico do pritožbe, ker ni državni zastavljene; to pravico imajo samo ti, To

naziranje o dveh pravicah ga iznenadi, zakaj v sv. pismu bere zapisano: »Ena sama pravica naj bo med vami.« Zato gre in si dela pravico sam. Sledi dejanje za dejanjem, ki pelje moža do katastrofe, dokler ne obsodi dedni logar sam sebe s tem, da se usmrti.

Glavna poteza junakovega značaja je strog čut za pravičnost, ki zahteva, da se naravna pravica krije s pozitivno. Ko zahteva, da naj se gozd ne poseka, in s tem radi nevarnosti vetra ne vniči, je njegova zahteva čisto naravna in pravična, ki pa postane krivična takoj, kakor hitro je bila proti volji njegovega gospodarja, ako tudi je zastopal njegove interese. Junak uvidi grozno protislovje teh dveh pravic in jih noče pripoznati v svojem poštenem srcu.

To je človek, ki je zrastle v naročju narave in proč od ljudi, je otrok gozda, naraven in nepokvarjen, strog in trd do svoje žene in do svojih hlapcev, strog v službi, strah divjih lovcev, v svoji duši pa mehak in dober.

»Kar dedni logar reče, je toliko, kot bi bil kdo drug že storil«, govore o njem. Ni čuda, če se tak človek ni hotel in ni mogel upogniti volji nikogar in je svoj čut za pravico in svojo svojeglavnost stopnjeval do strasti, ki ga je priviedla do zločina.

V ostalem je tragedija zgrajena na slučajih usode in jo razne zmote vodijo do tragičnega konca. Andrej misli, da je stari

Stein umoril svojega sina Roberta, Robert misli, da je umoril dedni logar svojega sina Andreja in dedni logar, ki hoče umoriti Roberta, ustrela lastno hčer.

V celi drami je najlepše četrto in peto dejanje, ki sta na višku svoje dramatične napetosti. Osebe v dramo so orisane zelo dobro. Samozavestni kmet Wilkens, ki »ne gane niti roke niti noge, kjer kmetu treba ni«. Strogo službeni in prevestni knjigovodja, lep značaj Marice, ki ljubi Roberta, a je tudi z vso otroško ljubeznijo navezana tudi na očeta, kateremu je notranje bližje ko materi. Dalje onemogli Weiler, ki ne dela ničesar, a vse ve in izvoha.

Drama je zrastle na nemških tleh in je verna slika ljudi, zrastlih v gozdu, zvezanih z naravo, ki jo ljubijo. Jezik v dramo je lep, krepek in sočen, prilagoden za posamezne značaje, ki jih karakterizira izrazi so tu pa tam oddaljeni od knjižnega jezika, nekoliko lokalizirani, zato dobro prestava te igre ni lahka stvar.

Drama je imela, ko je izšla, po svojih novi smeri, velik pomen in ni izgubila svoje literarne vrednosti niti do današnjega dne. Med dramami, ki nam predstavljajo življenje ljudi, ki so vzrastli v gozdu, njih strasti in boji, je ta drama gotovo ena izmed najboljših, ki nudi resničnega umetniškega užitka.

Ogrska mirovna delegacija

LDU Budimpešta, 12. dec. (DunKU.) Ogrski dopisni urad poroča: Danes opoldne je bila seja ministrskega sveta, na kateri se je sestavila končnoveljavna lista ogrske mirovne delegacije. Glavni delegati delegacije so: Grofa Štefan Bethlon in Pavel Teleky, bivši finančni minister Aleksander Popovics, bivši državni tajnik baron Viljem Lerz, bivši justični minister Bala Zoltan in predsednik poljedelskega društva grof Ladislav Somssich. Vodstvo delegacije prevzame grof Albert Apponyi.

Nasporazum med Wilsonom in Lansingom.

LDU Pariz, 12. dec. (DunKU.) »Matine« domava iz New Yorka: Odnosaji med Wilsonom in Lansingom so zaradi stališča Lansinga v mehiškem vprašanju zelo napeti. Lansing je zahteval odredbe, ki bi bile povzročile vojno z Mehiko. Uspeh Lansingovih prizadevanj je bil predlog senatoria Falla, ki je spraval Lansingovo politiko pred senat. Wilson je napravil konec te nevarne politike in značilno je, da po svoji bolezni niti enkrat ni sprejel Lansinga. Kakor poroča »Intransigent«, se govori, da bo Polk naslednik Lansinga.

Politične novice.

† **Dijaštvo.** K manifestacijskemu shodu dijaštva, ki se bo vršil v nedeljo, bi ne bilo mogoče odveč par besed. Kakor bi moral biti na eni strani shod praznik in proslava stoletnega truda in trpljenja, ki nam je prineslo narodno odrešenje in možnost celega civilizatornega in kulturnega praznika, ki bo imel svoje središče v vseučilišču — tako je in mora biti, na drugi strani samo žalna manifestacija in najodločnejši protest proti temu, da je del morde odtrgan od celote, stisnjen pod tujevo peto in vržen iz nekdanjega hlapčevstva v sužnost, kakor ga pozna samo kulturno dvajseto stoletje. Težko je telesno suženstvo, a neznosno duševno! Vendar ne sme ostati pri protestu. Protest je predvsem beseda na tujino in pričakovanje pomoči od nje. Koliko nam je to do sedaj zalogo — vidimo žalobno!

Dijaštvo mora biti prevzeto neomajnega prepričanja in neupogljive volje, da bo in mora priti pod okrilje matere domovine zadnja koča in zadnja ped zemlje, na kateri prebiva naš narod. To mora smatrati dijaštvo za svojo prvo in najvišjo nalogo in jo udeležiti navzlic vsem in vsemu! V tem znamenju pozdravljeni borci za narodno svobodo. P. P.

† **Protiv izrazu »klerikalec«.** Iz Beograda se poroča: Povodom intervjuja, ki ga je Njegovo Visočanstvo regent Aleksander dal sotrudniku »Petit Journala«, je g. Stanko Banič, narodni poslanec, član Jugoslovanskega kluba, poslal ministrskemu predsedniku to-le pismo: »Gospodu Ljubi Davidoviču, predsedniku ministrskega sveta, namestniku ministra za zunanje posle, Beogradske novine od 10. t. m. (Beogradskega dnevnika, »Politika«) prinašajo intervju Nj. kraljevega Visočanstva regenta s sotrudnikom »Petit Journala«. Glasom tega je baje Nj. kraljevo Visočanstvo regent med drugim rekel tudi to:

»To pa ne pomenja, da v deželi ni političnih borb. Mi imamo ustavobranitelje, klerikalce. Ta stranka je nova.«

Ni mi znano, da bi v naši deželi obstajala stranka, ki bi se imenovala klerikalno, s pristaši, ki bi se imenovali klerikalci. Ker politični nasprotniki Ljudske stranke imenujejo klerikalno, kakor tudi zastopnike Ljudske stranke klerikalce in ker je nedavno tudi član naše vlade g. minister dr. Kramer v svojem intervjuju s sotrudnikom beogradske »Pravde« o razmerah v Sloveniji imenoval Ljudsko stranko v Sloveniji klerikalno, smatram, da se gorenji izraz o klerikalcih nanaša na Ljudsko stranko.

Ni mi potrebno poudarjati, da Ljudska stranka ni nova in da nazivanje Ljudske stranke kot klerikalne in njenih pristašev kot klerikalcev, žali slovenski in hrvaški narod, ki v velikem delu pripada tej stranki.

Vsled tega smatram za svojo dolžnost, da vprašam gospoda predsednika:

1. Ali je navedeni tekst intervjuja avtentičen;

2. ako je, a) ali se je ta intervju izvršil z vednostjo te kraljeve vlade, b) kako ta kraljeva vlada to opravičuje. Prosim o tem vprašanju pismenega odgovora.

Izvolite, gospod predsednik, sprejeti izraz osebitega spoštovanja. Beograd, dne 11. decembra 1919. — Stanko Banič s. r., narodni poslanec.

† **Dr. Žerjav razpušča občinske odbore.** Glasom Uradnega lista z dne 13. decembra so razpuščeni naslednji občinski odbori: Svetna ves, Št. Vid pri Planini, Turjak, Veržice in Vetrini.

† **Slovenska vladna kriza.** »Jutarnji list« priobčuje: Kriza glede sestave deželne vlade se je poostрила, ker so socialisti

ponovno zaključili, da zahtevajo mandat poverjenstva za notranje zadeve brezpo- gojno za se. Kakor smo medtem doznali, bo zahtevala demokratska stranka inter- vencijo od centralne vlade v Beogradu.

† **Vatikan in Jugoslavija.** »Jutarnji List« prinaša pogovor svojega poročevalca z Lujo conte Vojnovičem v Splitu o diplo- matičnih odnosih med Jugoslavijo in Va- tikanom. Vojnovič je navedel, da je ime Jugoslavlani prvokrat prišlo v diplomatične listine konvencije literae reversales kardinala Rampolle. Po Vojnovičevem mnenju se med Jugoslavijo in Vatikanom sklene nov konkordat, ki bo uredil razmerje Ju- goslavije nasproti katoliškemu prebiva- lstvu. V interesu Svete stolice same je, da se uporaba staroslovenskega liturgičnega jezika razširi na vse jugoslovanske škofije.

† **Razmerje glasov v narodnem pred- stavnstvu.** Pod tem naslovom piše »Ob- zor«: »Minister Pribičević in demokrati še vedno trde, da imajo v narodnem pred- stavnstvu večino. Narodno predstavništvo ima 288 poslancev. Demokratska Zajedni- ca šteje sto in devet glasov. Na proglasu opozicije je podpisanih sto in enajst nav- zočih opozicionalnih glasov. Triindvajset zastopnikov opozicije je bilo odsotnih. Po- temtako ima opozicija gotovih 134 gla- sov. Vlada ima razen Demokratske Zajed- nice verjetno še šest glasov Črnogorcev in tri socialisti: ako računamo še dva Bu- njevca, ima vlada 120 glasov. Ako raču- namo k opoziciji osem socialistov in tri Bunjevce, bi bilo opozicionalnih glasov za sklicanje parlamenta sto in petinštirideset, torej ne samo relativna, ampak tudi abso- lutna večina za parlament.«

† **Nezakonite zahteve nasproti rezerv- istom.** Te dni je »Hrvat« objavil notico, da nekateri občinski uradi izterjujejo od kmetov, ki so bili pri orožnih vajah, po 700 K odškodnine za hrano, ki so jo dobi- vali pri vojakih. »Riječ« je zavrnila to »Hr- vatovo« vest kot neresnično. Dne 12. t. m. pa navaja »Sloboda«, organ ministra Bug- šega, konkreten slučaj iz Bežanije. »Ob- zor« istega dne pravi, da mu je znanih več enakih slučajev iz Županje, Našice in Lud- brega in dodaje: »Upamo, da bo vlada tej zlorabi občinskih upraviteljev napravila konec. Bilo bi prav, da se uradno razgla- si, da se neopravičeno izterjuje teh 700 K, tako da bodo mogli kmetje, ki so plačali, ta denar dobiti nazaj.« Kakor poroča isti list, je deželna vlada pozvala vse podreje- ne oblasti, naj ji takoj naznanijo, kako je prišlo do tega, da se od rezervistov izter- java povračilo za vojaško oskrbo, ker v tem oziru ne vojaška ne deželna oblast ni izdajal nikakega naloga.

† **Politikujoč uradnik.** V »Novi Dobi« stresa tudi svojo politično modrost uradnik poljedelskega ministrstva, bivši celjski za- drugar Miloš Stibler. S svojim peresom maha proti srbskim radikalcem ter pravi: »Osobito jim je do tega, da se nove volitve vrše pod radikalno vlado. V tem stremle- nju so šli tako daleč, da so začeli iskati zveze celo z onimi političnimi skupinami, ki so pri Hrvatih in Slovencih ne le samo proti narodnemu, temveč tudi proti državni enotnosti. Zveza s hrvatskim Narodnim klubom in g. dr. Koroščevim klubom jasno dokazu- je...« Glejte, glejte, kako je temu Milošu naenkrat vse jasno! Mi smo ga vedno smatrali za političnega analfabeta, zdaj pa naenkrat taka jasna politična glava! Le eno bi še svetovali Milošu. Naj napravi po- učno potovanje po Sloveniji, na katerem se bo prepričal, da so največji separatisti, avtonomasi ali kakor jih hočete imenovati, baš Miloševi somišljeniki. Tam so ljudje, ki strastno agitirajo proti narodnemu in državnemu jedinstvu!

† **Pogubna trgovinska politika naše vlade.** »Jutarnji list« svobodomiselnost gla- silo — piše o bivši in sedanjih trgovinski politiki naše vlade: Izvozna trgovina temeljem izvoznice — četudi je obogatovala posameznike — nam ni prinašala koristi, marveč samo škodo, ker je na eni strani dvigala dragotino, na drugi nas pa zasipala z novimi velikimi količinami ničvrednih bankovcev. Nova vrsta izvozne trgovine z izvozno carino nam istotako ne bo prine- sla povoljnejših razmer. Stori se je samo to, da je izvoz omogočen samo jako bo- gatim izvozničarjem, s katerimi bo država v obliki izvozne carine delila dobiček, kate- rega so po sistemu izvoznici imeli samo izvozničarji. Toda izvozničarji bodo ta del dobička, ki ga odstopijo državi, nadome- stili tako, da bodo povišali cene izvozne- mu blagu, a s tem bodo povečali dragotino uvoznega blaga, ki se bo zvalila na ma- lega konsumenta. To je polna resnica, ki jo že bridko čutimo, a vlada se je delala, kakor da bi bila z uvedbo izvozne carine napravila konec vsej dragotini in vsemu po- manikanju. To so strankarsko-politični kozolci, ne pa trgovinska politika.

† **Obrekovanja radi izvoznice.** Po de- želi razširjajo najeti agentje zlobne laži proti SLS in njenim mandatarnem v bivši deželni vladi. Zlasti bivšega predsednika deželne vlade, dr. Brejca, spravljajo v zve- zo z nerednimi manipulacijami z izvozni- cami. Konstatiramo, da ni imela deželna vlada, posebno ne člani VLS v deželni

vladi z izvoznici niti najmanjšega oprav- ka. Vsled tega so tudi vse govorice, ki jih iz zlobnih strankarskih namenov razširjajo nasprotniki po deželi, gole izmišljotine in zlobna obrekovanja. Izvoznice je podelje- vala podružnica centralne uprave. Načel- nik te uprave je pa bil sedanj predstnik dr. Žerjav. Če so se torej pri podeljevanju izvoznice godile kake nerednosti, ali če je kdo ravno potom izvoznice delal neredne kupčije, ni tega kriv noben mandat VLS v deželni vladi. Najeti agentje se naj v vseh takih slučajih obračajo na podružnico centralne uprave, oziroma njenega pred- sednika, ki jim bo dal gotovo drage volje vsa potrebna pojasnila. VLS ne more tr- peti, da bi nasprotnik proti nji in njenim pristašem uporabljal taka sredstva. Zato pozivljamo vse pristaše, da nam naznanijo s pričami vred činitelje takih in enakih laži. Bomo videli, kako bodo pred sodi- ščem zagovarjali svoje besede.

† **Slovanska večina v Zadru.** »Jutra- nji List« poroča, da je novi popis Jugoslo- vanov v Zadru dosegel 7950 pripadnikov, torej večino. Ravnotako je dokazano, da je večina posestev v mestni davčni občini v jugoslovanskih rokah.

† **Tudi velike države morajo ščititi manjšine.** Na konferenci, ki se je od 30. novembra do 4. decembra vršila v Bru- selju, se slovenski vseučiliški profesor Pi- tamic zastopal jugoslovansko udruženje za društvo narodov. Glavni cilj konference je bil organizirati federacijo takih društev, ki obstojajo v raznih državah; poleg tega pa posvetovati se o tem, kako bi se dal pakt o Ligi Narodov izvršiti oziroma iz- boljšati. Sprejel se je provizorični statut za navedeno federacijo, ki bo štela kot svoje organe glavni zbor, generalni svet in permanentni bureau. Glede kompetence tega bureau-a je stavil jugoslovanski dele- gat sledeči predlog:

»Permanentni bureau federacije dru- štev za Ligo Narodov bo brez odloga pro- učeval vsa vprašanja internacionalne važ- nosti, ki bi utegnili ogroziti svetovni mir, tako da lahko potrebne predloge predloži oficijelni Ligi Narodov, ko bode le-ta kon- stituirana. Med temi vprašanji, ki se mo- rajo razrešiti prej ko mogoče po principih mednarodne pravičnosti in želji prebiva- lstva, bi moralo biti uvrščeno kot eno naj- bolj perečih, vprašanje Primorja in vzhod- ne obali Jadranskega morja ter svobode glede tega morja.«

Ta predlog se ni javno diskutiral, ker je šlo po mnenju predsedstva in večine pripravljajalke komisije sedaj le za provizo- rično organizacijo federacij in ne za kon- kretna vprašanja; pač pa bode ta predlog vključen v protokole konference (isto se je zgodilo s podobnim kitajskim predlogom glede Shantunga). Od ostalih sklepov bo- di omenjena resolucija, naj se število držav, ki so zastopane v svetu Lige, kakor hitro mogoče povečajo, kar je za male države velike važnosti; potem sklep, naj bodo vse države v mednarodnem sodnem dvoru enakopravno zastopane; slednjič resolucija, po kateri se društvo narodov naproša, naj čimprej formulira principe, ki bi ga- rantirali narodnostnim manjšinam v vsaki državi enakost pred zakonom, versko svo- bodo ter svobodo jezika. Ta predlog za ka- tera je seveda glasoval tudi jugoslovanski zastopnik, je bil sprejet, toda brez spreminjalnega predloga tega zastopni- ka, naj se še izrecno poudari reciproci- teta med vsemi državami v omenjenem pogledu. Na konferenci so bile zastopane vse velesile razven Severne Amerike in Nemčije ter veliko številu malih držav.

† **Poštni debit je odvzet listu »Ha- vadise«.** Ker piše proti kraljevini SHS. Ome- njeni list izhaja v Solunu v turškem jeziku.

Iz Prekmurja.

Prekmurški dijaki. Dijaki iz Prekmur- ja so bili seveda v mažarskih srednjih šo- lah. Večina teh dijakov je zdaj v Ljubljani ali v Mariboru. Ker je Prekmurje v gospo- darskem oziru zdaj v silno slabem polo- žaju — ljudje ne morejo ničesar prodati, ker so odrezani od sveta, dokler ni mosta in železnice čez Muro —, so ti dijaki brez zadostne podpore od doma. Preti jim rev- ščina in glad. Da se temu odpomore, je bilo dne 8. decembra v cerkvah darovanje za prekmurske dijake v Sloveniji. Za di- jake v Murski Soboti pa se je dne 11. de- cembra ustanovila dijaška kuhinja. Darove za to kuhinjo sprejema ravateljstvo drž. gimnazije v Murski Soboti.

Prekmurščina. Zgodilo se je, da neki prekmurški urad ni sprejel vloge prek- murske stranke, ker ni bila pisana v knji- ževni slovenščini, ampak v prekmurščini. To je usodepolna politična zmota. Prek- murci vendar ne morejo nič zato, če ne znajo književne slovenščine, ker niso imeli slovenskih šol, dotični uradnik pa popol- noma razume prekmurščino. Prej so mo- rali govoriti Prekmurci z uradi s pomočjo tolmača, ker ogrski uradniki niso hoteli razumeti prekmurščine. Ali bodo sloven- ski uradniki posnemali te brezobzirneže? Upamo, da se je to zgodilo samo pomo- toma in se ne bo več ponavljalo.

Šole v Prekmurju. Ljudstvo je že silno nevoljno, da razum državne gimnazije v Murski Soboti ni odprta nikakoli šola, niti ena ljudska šola. Seveda so šolske razmere jako zamotane, ker so bile v Prekmurju različne verske, državne in ob- činske šole. Toda v 4 mesecih bi naša uprava vendar že lahko začela s šolami. Zdaj se mislijo odpreti ljudske šole z no- vim letom. Ko bi se le res to izpolnilo, in ne samo v par slučajih, ampak po vsem Prekmurju!

»Novine«. Ta edini prekmurški časnik bo izhajal odslej v Dolenji Lendavi, Naroča se pri Jož. Kleklu v Črensovcih v Prek- murju. Zeleti je, da bi Slovenci z naroče- vanjem podpirali ta list. Cena za novo leto še ni določena. Kdor plača 20 K za celo leto, še dobi povrh druge prekmurske ti- skovine.

Novi učitelji. Čuje se, da misli vlada poslati za učitelje v Prekmurju gimnazijske vojne abituriente, ki so napravili učiteljski tečaj v Ljubljani. To ni dobro. Ne dvomi- mo, da so ti gospodje, ki so veliko prestali v vojski, izobraženi, daši vojna spričevala in vojna matura niso merodajna; vendar treba v Prekmurje poslati že izkušene, pe- dagoško najboljše kvalificirane ljudi. Naj se raje ti novinci prideli na štajarske šole poleg starejših učiteljskih moči. Krivo je načelo, da je za Prekmurje vse dobro.

Poštarne razmere. Pošt je še v Prek- murju po 4 mesecih okupacije vedno pre- malo. Nekateri tudi niso zanesljivi. Tako n. pr. neka denarna pošiljatev že tri tedne hodi iz Prekmurja v Maribor, pa še vedno ni prišla. Nekateri Prekmurci ne morejo pisati drugače v Jugoslavijo, kakor da no- sijo svoja pisma čez demarkacijsko črto na Ogrsko, da od tam gredo preko Avstrije v Jugoslavijo.

Zveza s Štajersko. Nujno je potrebno, da je Prekmurje zvezano z mostom in že- leznico s Štajersko. Nihče pa ne vzame stvari v roke. Na Moto pri Ljutomeru je prišlo okoli 150 vojakov, ki bi naj nekaj začeli delati. Večina Muropoljcev je mne- nja, da je most čez Muro Mota najslabše mesto. Zakaj ne pride vendar kaka objek- tivna komisija, ki bi določila brez vpliva udeležencev, kje je najboljšo mesto za most in železnico v ta namen. Potem pa se naj začne resno delati, drugače je Prek- murje odrezano od Slovenije.

Dnevne novice.

— **Podelitev nagrade.** Lansko leto ob prihodu Čehov in Poljakov v Ljubljano in St. Janž na Dolenjskem je uredništvo »Slo- venca« razpisalo nagrado 5000 K (pettisot kron) za najboljšo skladbo pesmi »Tro- zveznica«. Natečaja se je udeležilo izredno mnogo skladateljev iz Slovenije, vseh hr- vatskih pokrajin, Češke in Poljske. Razso- dišče, sestojče iz skladateljev dr. Kimov- ca, Marija Kogoja, Antona Lajovica in Stanka Premrla, je nagrado soglasno pri- sodilo skladbi, doposlani pod motom »Iz naroda za narod«, ki jo je zložil mladi glas- benik Lucijan Marija Škrjanc.

— **† Major Drago Pož.** Dne 11. de- cembra 1919 je umrl v Mariboru zadet od kapi gospod major Drago Pož, star 41 let. Pokojnik je bil blaga, dobra in poštena duša, priljubljen pri vojaštvu in meščan- stvu in je bil med prvimi, ki so se zgla- silo po razslu v narodno vojsko ter si po- stavil v Mariboru prvo slovensko topniš- tvo, ki se je borilo pod njegovim povelj- stvom na vseh naših frontah. Bil je tih, a dober in prepričan Slovenec, ki je ljubil svojo ožjo domovino nad vse. Dasi na sru- tko boan in kljub zdravniški prepovedi se je udeležil naših pohodov za osvobo- jenje Koroške in žel tu neprikrito hvalo svojih artiljerijskih zmognosti od nizkega in visokega. Pokojnik je deloval tudi na znanstvenem polju in se veliko pečal z raziskavanjem podzemnih jam; našel je pri tem hrošče, ki jih je imenoval po sebi z »poži« in dobival za svoja raziskavanja laskave pohvale tujezemskih strokovnjakov. Želja njegova je bila, koristiti svoj novi osvobojeni združeni domovini, kar ga je tudi zadrževalo, da ni šel kljub svoji težki bolezni v pokoj, a pri čemur ga je žal prehitela neizprosna, a lahka smrt na domači zemlji priljubljenega mu Maribora, ki bi ga bil sicer tako težko zapustil. Venceslav Polak.

— **Umrl je 21. okt. t. l. v Mekinjah** Franc Čadež, davčni eksekutor v poklju, v 73. letu starosti.

— **Slovenska kmetijska družba nazna- nja** za podružnice na Kranjskem občni zbor za 30. dec. ob 10. uri dopoldne v Mestnem Domu v Ljubljani. — Vsled silne dragotine je Slovenska kmetijska družba zvišala udnino za leto 1920 na 16 K, od katere pa dobe podružnice v kritje svojih upravnih stroškov 4 K.

— **Visokošolcem iz zasedenega ozem- lja!** Poverjenstvo za socialno skrb v Ljub- ljani je došla precejšnja množina čevljev, namenjenih v prvi vrsti revnim visokošol- cem iz zasedenega ozemlja. Pozivljamo vse one visokošolce, ki dobivajo begunsko podporo, da vložijo nemudoma prošnje za te čevlje potom svojega Udruženja in sicer

najkasneje do 16. t. m., ker bi se sicer na njih ne mogli več ozirati. Prošnje je vložiti preko Odbora za zasedeno ozemlje, v pisarni, Radovljanska ulica št. 3, I. nadstropje.

— **Osebnostne novice s pošte.** Poštarsko mesto na Rečici v Savinjski dolini je dobil poštar Ciril Havliček. Imenovanja: za poštarico v Sevnici je imenovana poštna adjunktinja Marija Reichova; za nadpoštarja v Krškem je imenovan poštar Frančišek Pavšič; za stalna poštna koncipista Anton Suhač in Jožef Peršič pri poštnem ravnateljstvu v Ljubljani; za višjega gradbenega komisarja Matevž Kolarič pri tehničnem oddelku poštnega ravnateljstva v Ljubljani; za poštnega računskega revidenta Matko Klavara; za poštne računske asistente Matko Mušič, Rudolf Lukež, Ivan Laznik, Stanko Podreberšek, Jožef Biber in Bogdan Rasteiger pri računskem oddelku poštnega ravnateljstva v Ljubljani ter Ivan Kržin, Matija Kum, Franc Rifelj in Jožef Štuhelj pri poštnem strokovnem računskem oddelku I. v Ljubljani; za višja poštna kontrolorja Frančišek Hafner v Trzinu ter Matija Svetlič pri gospodarskem uradu poštnega ravnateljstva v Ljubljani; za višja poštna oficila I. razreda Viktor pl. Šuškovič pri poštnem uradu Maribor 2 in Jožef Podboj pri poštnem uradu Ljubljana 2; za poštne oficiale Matija Kumer pri poštnem uradu Maribor 1, Anton Vrč in Janko Cizelj-Allesch pri poštnem ravnateljstvu v Ljubljani. — Razpisana so naslednja poštarska oziroma odpravniska mesta: Ljubljana 7 (I/3), Pesnica (II/2); Makole (III/2), Sv. Križ pri Litiji (III/2), Koprivnica (III/3), Sv. Boltenk pri Središču (III/3), Sv. Lovrenc na Dravskem polju (III/3), Bela cerkev (III/4), Brezje (III/4) Horjul (III/4), Jurklošter (III/4), Podbrezje (III/4) in Smlednik (III/4). Prošnje je vložiti v 14 dneh.

— **Na naslov deželne vlade za Slovence v Ljubljani.** Kaj bo z užitninskimi uslužbenci? 5 mesecev že trkamo, prosimo in moledujemo na razne načine za izboljšanje našega nevdolžnega gmojnega položaja, pa smo danes ravno tam, kot pred 5. meseci, draginja pa raste od dneva do dneva. Užitninski pristav, ki služi 7 let, uživa prejemke IV. plačilne stopnje mesečno 321 K, pride tedaj na dan 10 K 70 vinarjev. In od tega naj uslužbenec pri sedanjih draginjah in oduševanju sploh živi. Za 10 K se komaj enkrat na dan nasiti. Človek pa potrebuje hrane več kakor enkrat na dan, da si ohrani svoje moči in zdravje. Kako bo tak revež plačal stanovanje in kupil drva, da bi se kedaj malo ogrel, kako si bo kupil obleko, obutev, plačal pranje itd. Ali ni to škandal, da javna uprava to trpi? Ali je to demokratično? Celo neprizadeti krogi se zgražajo nad tem, kako je to mogoče, ker ima navadni in najzadnji delavec, bodisi zaposlen kjerkoli, veliko boljše plačo, in še kake druge ugodnosti. Merodajni gospodje, ki sedijo pri polnih skladah v toplo zakurjenih sobanah, ki se sprehajajo v toplih in dragih oblekah pač nimajo čuta in smisla za ubogega uslužbenca. To je pač demokratično po današnjem sistemu! Zadeva je priključena do vrhunca, užitninskimi uslužbencem ne preostaja drugega kakor poslužiti se za svojo obrambo skrajnega sredstva, namreč napovedati štrajk v tem smislu, da se noben nabrani denar ne odpošlje deželni blagajni, dokler se plače ne uredijo časi in razmeram primerno, oziroma dokler se nam ne izplačajo za nazaj draginske doklade. — Užitninski uslužbenec.

— **Izobraževalno delo v katoliških društvih v Trzinu.** V društvu sv. Jožefa je predaval 13. okt. g. svetnik Potokar o političnem pogledu po novo nastalih državah. G. kaplan Milavec 20. okt. o važnosti društev; g. kaplan Žužek 27. okt. in 10. nov. o strankah v Sloveniji in njihovih programih; g. svetnik Potokar 17. nov. o zvezi med rdečo in zlato internacionalo. 16. nov. je bila javna telovadna prireditev Orlov, Orlic in naraščaja. Od 18. do 23. nov. je bil socialni tečaj, ki ga je vodil glavni delavski tajnik A. Komlanec. Navzočih nad sto poslušalcev vsak večer. 23. nov. je bil velik shod S. L. S. Govorila sta narodni poslanik Gostinčar in Komlanec. Dramatični odsek društva je priredil zadnji čas sledeče igre: Veriga, Mlinar in njegova hči dvakrat, drugič v prosavo desetletnice župnikovanja duh. svetnika Potokarja in v proslavo narodnega praznika s primernimi govori in lepo uspele deklaracije Srba, Hrvata in Slovenca ter petjem. Mladenška Marijina družba je priredila dvakrat žaloigro: Garcia Moreno, Dekliška Marijina družba je igrala igro »Vedeževalka« in izvorno burko »Tri Gracije«. — Društvo je priredilo Miklavžev večer, ki je bil izborno obiskan. — V nedeljo 14. t. m. popoldne je ljudski shod v Domu. Govori dr. Janko Brejc. Zvečer ob pol osmih priredi dramatični odsek igre »Domen«. — Krajevni odbor S. L. S. je imel dve važni seji.

— **Iz Radovljanskega okraja.** Odkar imamo v našem okraju za okr. glavarja g. dr. Mencingerja, rodом iz Bohinja, kateri ima pa v sebi toliko ljudskega čuta, da Bohinjci sami pravijo o njem »če bolj je tvoj, bolj se ga boji.« se doočajo stvari, o katerih

smemo reči, da se ne bi, ako ne bi gospodoval g. dr. Mencinger na okr. glavarstvu v Radovljici. Posebno se čuti varnega naš okr. glavar, sedaj ko je postal eksponent naše socialistično-liberalne vlade. Mož je v to vladu tako zaljubljen, da veruje, da ostane ta za večne čase na krmilu in da se mu ni ničesar bati, naj se zgodi, kar se hoče v neprilog ljudstvu, če dotičnik le ni v taboru liberalne, oziroma samostojne kmečke stranke. Iz celega ne moremo zamolčati in katere bomo objavili ne glede na desno ali levo, ker okr. glavarja smo sili, kakor so komaj čakali Litijčani, da je odnesel pete. Po celem okraju se razlega ljudski glas »tega gosпода reši nas o Bog.« Zato pozivljamo vse naše somišljenike in vse one, kateri so s paševanjem našega okr. glavarja nezadovoljni, da obelodanijo vse šikane in krivice, s katerimi jih oblagodarija naše okr. glavarstvo.

— **Celje.** Dne 22. p. m. je bil sin vodje tukajšnjega davčnega urada gospod Rafael Dolinšek na češki Karlovi univerzi v Pragi promoviran za doktorja vsega zdravilstva. On je brat pogrešanega rezervnega poročnika in bivšega profesorja na slovenski gimnaziji v Gorici dr. Edvarda Dolinšek.

— **Vlaki na južni železnici.** Od 15. decembra bosta vozila direktna osebna vlaka iz Maribora v Zagreb in obratno, in sicer vlak št. 5a-504, ki odhaja iz Maribora ob treh jutraj in dohaja v Zagreb okoli osmih, nazaj pa vlak št. 503-32, ki odhaja iz Zagreba ob 13.10 in prihaja v Maribor ob 19.41. Tudi iz Ljubljane v Zagreb bosta vozila direktna vlaka, in sicer iz Ljubljane v Zagreb vlak št. 42-510, ki bo odhajal iz Ljubljane ob 17.55 in prihajal v Zagreb ob 22. iz Zagreba v Ljubljano pa vlak št. 507-37, ki bo odhajal iz Zagreba ob petih jutraj in prihajal v Ljubljano ob 10.15. Brzovozna vlaka št. 815 in 810-826 izostaneta. Na progi Maribor—Spilje—Ljutomer vozi vlak 8112a-823a in v protismeri vlak št. 1802-51. Na tej progi izostaneta vlaka št. 50-1801 in št. 1826a-821a. Vse to velja od 15. decembra.

— **V Litiji se vrši kramarski semenj v pondeljek dne 15. t. m.**

— **Prevozi pohištva oseb vojne mornarice iz Pulja v domovino.** Državlani našega kraljestva, kateri so služili v avstro-ogrski mornarici in imajo svoje pohištvo v Pulju ter želijo v svrhu prevoza pohištva potovati v Pulj, naj se ustmeno ali pismeno obrnejo na Evidenčni in informativni urad za mornarico v Ljubljani, Belgijska vojašnica, zgradba V. soba št. 5, kjer dobijo potrebne informacije.

— **Cenzura za tuzemstvo odpravljena.** Kakor se nam poroča, je cenzura za tuzemstvo in na vojnem ozemlju odpravljena.

— **Petdesetkronski bankovci** iz leta 1902. so vzeti iz prometa.

— **Prosvetno gibanje med Hrvati** je v polnem razvoju. Nepismenost se pobija s toliko vnemo, da prihajajo naročila na Buntičeve, abecednike celo brzojavnim potom. Pripravlja se četrta izdaja abecednika za odrasle.

— **Žigovanje denarja s ponarejenimi štampiljami.** Na Hrvaškem je bila večja množina bankovcev žigosanih s ponarejenim pečatom kralj. kotarske oblasti v Novski. Ponarejena štampilja je bila štirioglasta, prava okrogla.

— **Borza v Splitu.** Splitska trgovska zbornica vrši priprave za ustanovitev borze za valute, vrednote in blago.

— **Gibanje zasebnih nameščencev na Hrvaškem** se je 10. t. m. zaključilo na ta način, da je Savez priv. nameščencev sprejel načrt kolektivne pogodbe, kakor sta ga sporazumno izdelala obojestranska odbora delojemalcev in delodajalcev. Načrt velja za vse zasebne nameščence na Hrvaškem in v Slavoniji brez razlike stroke; samo za odvetniške nameščence se bodo vršili še posebni dogovori in v Osijeku, Zemunu in Vinkovcih še traja štrajk nameščencev, ker so se delodajalci še priključili svojim zvezam v Zagrebu.

— **Če kdo daje dezertirjem potuho.** Pred kazenski senat ljubljanskega deželne sodišča prideta Frančiška Galjot in njena hčerka Marija Galjot iz Bernikov na Gorenjskem. Predsednik senata nadsvetnik Vedernjak: »Ve sta veliki grešnici, ker ubeglim vojakom potuho dajeta. Vi, Frančiška, koliko je vredno Vaše posestvo?«

— **»10 mernikov posejemo.«** — Predsednik: »No, za stroške bo že.« (Veselost.) — Obtožba jima očita, da sta podpirali vojaškega begunca Andreja Znidarja. Obtoženki zanikavata krivdo. Sodišče je razpravo preložilo, da se še zaslišijo priče.

Ljubljanske novice.

lj Ponovitev »Maske satana« in »Medveda« v Ljudskem domu. Danes, v nedeljo ob pol 8. uri zvečer bo ponovil Ljudski oder zanimivo enodejanko »Maska satana«, v kateri gostuje ga. Zofija Borštnik-Zvonarjeva in A. Čehovo grotesko »Medved«. Predstava nudi lepega užitka in naj

si jo ogleda vsakdo. Predprodaja vstopnic se vrši danes v I. nadstropju v Ljudskem domu.

lj **Dedni logar.** Opozarjamo na današnji podlistek s tem naslovom in na tokovo predstavo te igre na Ljudskem odru. Predprodaja vstopnic v trafikah ge. Modic nasproti Jugoslov. tiskarne in v prodajalni Nove založbe na Kongresnem trgu, nasproti Zvezde.

lj **Starešinski sestanek** se vrši v petek, 19. t. m. ob 8. uri zvečer v srebrni dvorani hotela Union (I. nadstr.). Ker gre za velevažno društveno akcijo, je polna udeležba članov nujno potrebna. — Dr. Božič, preds.

lj **Trnovska Vincencijeva družba** ima redno sejo v ponedeljek, dne 15. t. m., ob 7. uri zvečer v župnišču.

lj **Na državni višji realki** v Ljubljani se prične v ponedeljek 15. decembra t. l. zopet redni šolski pouk ob 8. uri jutraj. — Ravnateljstvo.

lj **Po pogonu v ljubljanskih trgovinah.** Pogon pri ljubljanskih trgovcih v petek, dne 12. t. m., je ljubljanske trgovce močno razburil. Kljub temu še vedno nimajo vsi niti v izlozkih označenih cen, kar je prav za prav res lahkomisljenost, ker se izpostavlja taki trgovci zaplembi s cenami neoznačenega blaga in jih čaka še velika kazen. Komodnosti, ki znači Ljubljančana, se bodo morali trgovci pač odvaditi. Poroča se, da cene niso bile razvidne v 52. trgovinah; tako blago se je dalo pod začasno zaporo; celih trgovin je pod zaporo 16; v 25. slučajih se je ugotovilo veriženje, navijanje in pretiravanje cen in so prizadeta podjetja tudi pod zaporo. Trgovci, ki so imeli pri pogonu smolo, so v soboto pritiskali kljube pri raznih oblastih, da prestrogo ne postopajo z njimi. Poučeni krogi pripovedujejo, da je največji ljubljanski verižnik izgubil vsled pogona celo premoženje, druge vesti pa trde, da je izgubilo celo premoženje več verižnikov. Pravno je pa vprašanje, kje da neha meja med draženjem, navijanjem cen in veriženjem, zelo nejasno in bi bilo umestno, da se to vprašanje poljudno in točno pojasni, ker se sicer lahko zgodi, da bo nekega lepega dne Slovenija brez — trgovin. Trgovci se baje med seboj že posvetojuje, če ne kaže, da zapro trgovine, dokler se ne uredi valuta, sklenejo trgovinske pogodbe, zniža neznosno visoka carina in izboljšajo razmere na železnicah, katere okolnosti prav za prav povzročajo veriženje, draženje in navijanje cen ter tihotapstvo. Dokler se pa to ne uredi, trgovina ne bo reelna in solidna.

lj **Trafikanti, pozor!** Na vlogo »Deželne društva tobačnih trafikantov« je deželna vlada odredila sledeče: 1. Dovolj se, da se prične z nadrobno razprodajo tobaka v vseh ljubljanskih trafikah istočasno ob sobotah ob 8. uri. 2. Invalidom se določa prejemanje tobaka le ob torkih in petkih med 15. in 16. uro, in sicer le v trafikah: Frančiške Mrvar na Tržaški cesti v utici nasproti lekarni Bohinc, Ivana Stine na Valvazorjevem trgu, Antona Pleško na Sv. Petra cesti, Ivana Podboj na Sv. Petra cesti, poleg cerkve in Antonije Bitsch na Ambroževem trgu. Ti trafikanti naj to označijo s primernim napisom na vidnem mestu zunaj trafike. 3. Na vse trafikante izvolite vplivati, da se isti v svrhu preprečenja veriženja s tobakom strogo ravna po določbah opozoritve, izdane s tukajšnjim odlokom z dne 30. avg. 1919, ki jo mora imeti vsak trafikant na povsem vidnem mestu nabito ali obešeno v trafikičnem lokalu.

lj **Pretep na Mivki.** Na Mivki so se fantje stekli. Neki Smole je ob tej priliki udaril po glavi z lesom mizarja Kocjana in ga poškodoval.

lj **Kaljenje nočnega miru** je prišlo v Ljubljani zelo v navado. Pri policijskem ravnateljstvu morajo plačati kalilci nočnega miru 50 kron globe, če jih nimajo sede 2 dni. Vozniki, ki hodijo brez luči, plačajo navadno 30 kron globe.

lj **Zaplemba pri reviziji sobotnega ekspresnega vlaka.** Detektivni kolodvorske policijske ekspoziture so v sobotnem ekspresnem vlaku zaplenili Mariji Dražil večjo vsoto srebrnega denarja, Viktorju Nagyju pa 1000 kron nezigosanih bankovcev in Luki Podobniku iz zasedenega ozemlja večjo množino tobaka, katerega je nameraval vtihotapiti preko demarkacijske črte.

lj **Ponočno streljanje.** V stanovanje izpredovnika Antona Sladiča na Martinovi cesti je ponoči nekdo ustrelil iz revolverja. Zgodila bi se bila lahko velika nesreča, ker je krogla pribrenčala mimo glave Sladičeve gospe.

lj **Pred Kreditno banko ukradeno kolo.** Tisti, ki mu je bilo pred 2 mesecema ukradeno pred Kreditno banko kolo, naj se zgleda na policijskem ravnateljstvu v sobi št. 19.

Gospodarske novice.

g **Rezultati kolekovanja.** Dosedanja opazovanja pri kolekovanju utrdjujejo misel, da se nahaja manj kron v državi kakor ob priliki žigosanja. Kam so izginile krone? Najverjetneje je, da je velik del novca izginil v inozemstvu, kjer se je naša krona rada sprejemala. Strokovnjaki mislijo, da se v Jugoslaviji ne nahaja mnogo več kakor pet in pol milijarde kron. S tem pa prihaja drugo važno vprašanje: Kaj je z onimi milijardami kron, 2—3 milijarde, ki krožijo v inozemstvu? Podaljšanje roka za markiranje pomeni veličansko nevarnost, da se bo sedaj začela neizmerna inflacija v inozemstvu se nahajajočih bankovcev.

g **Žitna borza** bo v kratkem otvorjena v Osijeku. Pravila bodo menda v kratkem potrjena.

g **Trgovina s priznanicami.** »Jugoslovanski Llyod« prinaša: Ker trgovski in obrtni komori zagrebški dohajajo poročila, da se je počelo trgovati s priznanicami za kolekovane novce, opozarja, da je tako postopanje zabranjeno, ker se priznanice ne smejo na druge prenašati.

Ciril Vidmar:

Slovenski knjigotržki problem.

Kriza, ki so jo naša knjigotržka podjetja še pred razsulum monarhije slutila in, ki jo je ustanovitev naše Jugoslovanske države nekoliko zadržala, je postala akutna. Danes streme naši knjigotržci samo še za tem, kako bi rešili eksistenčno vprašanje naših knjigarn. Povdarjam posebno, da gre tu za življensko vprašanje teh kulturnih institucij. Temeljna zgradba, ki so jo pred vojno gradili naši knjigotržki zavodi z živahnim zalaganjem knjig, se je s popolno izpraznitvijo skladišč podrla. Jasnno je, da je s tem odvzet podjetjem oni poglavitni vir, ki jim je do zadnjega časa dal možnost razvijati se naprej, ali pa vsaj vzdržati veličanske obratne stroške. Bodimo odkriti in priznajmo, da je vse naše slovensko knjigotržstvo prišlo v prav zadnjem času pod ostro kolo javne kritike. Knjigotržkim podjetjem se v tem času očita navijanje cen in v zvezi s tem splošnim židovskim pojavom tudi verižništvo s knjigami. Ta obsodba, ki je ravno sedaj postala že zelo ostra in vsled tega tem krivičnejša, temelji samo na neinformiranosti čitajočega občinstva. Da krijem one kulturne zavode te vrste, ki so se tudi med vojno mnogo trudili vzdržati produkcijo slovenske knjige v isti meri kot pred vojno, podajam tu kratko zgodovino slovenskega knjigotržstva od izbruha svetovne vojne pa do danes, ko se ogorčenje nekaternikov obrača tudi že proti tem trgovsko kulturnim podjetjem.

Ravno, ko je izbruhnila svetovna vojna, si je slovensko knjigotržstvo zgradilo lepo razvito založništvo. Prekopalo se je do štadija, ko je moglo že z optimističnim očesom gledati v bodočnost. Imelo je v vedno se množeči zalogi krepak vir iz katerega bi se v normalnih razmerah dalo izčrpati velike možnosti. Vendar pa se je še takrat borilo naše založništvo z življenjskim vprašanjem in si je pomagalo le na ta način, da se je naslonilo na sortiment. Sortiment je postal tako drugi veliki vir, ki je skozi vso vojno nalahno zakrival veliko nevarnost in je neopazno izpodbijal tla založništva. Pričeli so se časi, ko je pričelo primanjkovati papirja, ko je tiskarno okupiral vojni erar, ko je tiskanje knjig zadevalo ob vedno večje ovire. Naravno je, da so se nekateri naši založniki obrnili popolnoma od založniškega dela, ker niso mogli več računati na primeren dobiček. Nihče, ki ni skozi vso to težko dobo živel direktno sredi življenja na književnem trgu, si ne more predstavljati s kakšno težavo so se morala boriti ona podjetja, ki so vkljub temu nadaljevala založniško delo. Vendar je pozornost naših knjigotržcev pritegnil nase sortiment, ki podjetjem ni delal nikakih težav in jim je nudil razmeroma lahek zaslužek. Medtem pa se je vršil na našem književnem trgu kakor rečeno oni veliki proces, katerega posledica je današnja, morebiti usodna književna revščina. Ljudje, posebno pa ljudstvo iz dežele je pričelo kupovati knjige v velikanski meri. Vse naše knjigarne so čutile velikanski pritisk in denarni naval čitačelnega naroda. Tu ni edini vzrok preobilica denarja, ampak igra veliko vlogo tudi psihološki moment, ki ga je povzročil v ljudstvu prevladan ton medvojnega časopisa. Priznati je treba, da se nekaj časa ta pritisk ni čutil tako silno, da bi opozoril odgovorne kroge naših kulturnih institucij nase, oni viharji tempa vojnega časa je nehote zakrival pregled in je le naganjal in pritiskal na naše podjetnike, da so posvečali sortimentu več in več pozornosti. Prišla je majska deklaracija in z njo akutno Jugoslovansko vprašanje. Knjigotržstvu se je nenkrat pokazala nova pot, odpreti hrvaški in srbski knjigi prosto pot na slovenski književni trg. Tudi ta dogodek je za-

Prispevajte v Orlovski sklad!!

krival počasi se porajajoče posledice, ki so se kazale že takrat v precejšnji razredčenosti skladišč. Sploh je milje dobe bil skrajno zapeljiv, zapiral je oči vsem pano-gam trgovine, zapiral je pot celo kulturi, ki ni vedela ne kam, ne kod. Od nikogar se ni moglo zahtevati jasnosti, saj je znano dejstvo, da smo se vsi nahajali v neka-kem mrzličnem pričakovanju, ki so ga od dne do dne hranili in širili bliskoviti do-godki velikih armad. Tako smo se bližali velikemu polomu. Ta polom nam je prine-sel državnost, dal nam je nagon k založni-škemu delu, zadal pa nam je v resnici usop-depolen udarec. Odrtnal nas je zaenkrat od nemške knjige, ter nas postavil pred čis-to nova vprašanja. Od tega trenutka na-prej je oživel naš specijelno slovenski, knji-gotrški problem. Takrat smo se že zave-dali, da so našemu knjižotrštvu izpodbite trdne noge, s tem, da je založna slovenskih knjiž takorekoč popolnoma pošta. Ali to zavest nam je sladih oni nevarni, zapeljivi optimizem, ki nas je spemil v novo držav-nost. Tako smo tudi na pričeli graditi na čisti idealizem in smo pobirali dobroto, ki nam jih je prinesel katastrofalni polom. Upeljali smo med drugim francoski sorti-ment, zanimali smo se za aktualno litera-turo in obračati smo se pričeli na slovan-ski sever, da bi nam dajal tudi že češko in poljsko knjigo. Takrat se ni bilo jasno, da e Evropa v resnici velikanska gospo-darska razvalina, kakor tudi nismo vedeli, da nas bo pariška petorica obdala z ognje-nim zidom nacionalnih razprtij. Tako smo danes zopet odrezani od sosednih držav in je med tem stopila pred nas v vsej svoji velikanski nevarnosti in z vsemi svojimi usodnimi posledicami knjižotrška kriza, ki jo danes že lahko imenujemo kulturno krizo.

Najvažnejši problem je danes kakor rečeno, življensko vprašanje knjižotrškega podjetja. Saj se bavijo s tem vprašanjem po večini vsa trgovaška podjetja, povsod opažamo to, povsod se išče novih smeri za vzdrževanje prometa. Se nikdar ni bila naša trgovina v tako težkem položaju, v položaju iz katerega navidezno ni nobe-nega izhoda. Recimo, da bo imela ta gos-podarska kriza za posledico nepregledno propadanje naše trgovine. To propadanje je pač zvrška velikega gospodarskega ru-ina po celi prostrani Evropi. Če bi bilo knji-gotrško podjetje samo gospodarsko pod-jetje, samo trgovaška institucija, bi zabele-žili njegov propad enostavno med vsakda-nje gospodarske nesreče. Toda knjižarna je kulturna institucija je takorekoč kulturna posredovalka med kulturo in naro-dom in vsled tega ne sme prenehati. Jaz mislim, da je bila pavza med svetovno voj-no dovolj velika in predvsem tako nevar-na, da gre našemu knjižotrštvu za življe-nje. Še je treba naslikati današnji položaj, da bo vsakdo mogel razumeti, upravičene cene na književnem trgu.

Kaj pa drži danes slovensko knjižarno po koncu? Odgovor je kratek in lahek. Knjižarna živi od dobrot, ki jih je prineslo razsulo seboj. To se pravi, da vsa njena vzdržujoča sila sloni na slabotni podlagi, ki lahko danes ali jutri odpove. In mi opažamo, da so sredstva za vzdrževanje pro-meta bolj in bolj redka in da so se ta sred-stva obnesla le vsled tega, ker gospodar-ska kriza ni bila še dovolj občutna. Danes pa že vstaja nezadovoljstvo proti obsto-ječim cenam na književnem trgu in to ne-zadovoljstvo raste vspretno z brezupnim propadanjem in uničevanjem naše krone. Saj se povsod po svetu kažejo isti znaki, izjema je seveda blažena Amerika, povsod po svetu postaja aktualna ta gospodarska kriza, ki se kaže na ta ali oni način. Se-daj pa moram preiti k vprašanju, ki so lastna samo knjižotrškemu podjetju in ne najdejo nobene vspretnice v drugih pa-nogah trgovine. Kot prvo vprašanje nava-jam tu dobavo šolskih knjig. Ali se ona redka šolska vodstva, ki danes še razpo-lagajo s šolsko knjigo zavedajo, na kakšen način so prišla do njih. In one knjige so povetini iz bivše cesarske založbe na Du-naju. Težave, ki jih je imelo slovensko knjižotrštvu pri dobavi teh knjig, so nepo-pisne. Cene, ki so danes za te knjige me-rodajne, pomenijo celo za podjetja težko izgubo. Kdo pa se pri nas sploh še peča z intenzivno prodajo šolskih knjig in pred-vsem, kdo se peča s tiskom novih, za naše razmere prikritih šolskih knjig? Odgo-vor naj ostane odprt, samo to poudarjam, da naj zainteresirano občinstvo pomisli le na to, s kakšnimi velikanskimi izgubami delajo ona založništva, ki so se v tem času lotila izdelave šolskih knjig in to brez državne podpore. To je prvo vprašanje, ki ga vsesplošno zaslepljenost spretno zakri-va. Drugo vprašanje je zvišanje književne produkcije na vseh poljih znanosti, umet-nosti in beletrije. Prav za prav je ironija, če se o zvišanju produkcije sploh še go-vo-ri, saj živimo v času, ko se vsaka na novo ustanovljena politična struja trudi za-gotoviti si svoj list. Politično življenje za-hteva največji odstotek tiskarskega dela za se, velik del stoji v službi države in ne-znaten košček tega dela ostane tiskanju

knjiž, ki s svojo počasno produkcijo za-črtava v bodočnost našega založništva ne-verjetno ostre, težke in nevarne posledice. Malo je pri nas ljudi, ki bi se zavedali, da stojimo Slovenci mogoče pred popolno književno katastrofo. Slovenske knjige ni in slovenske knjige tudi ne bo, če ne bo dvignila produkcije nam samim še nepo-znana, inicijativna sila. In to pomeni, ka-kor sem omenil že prej, veliko kulturno krizo, ki je ravno za nas Slovence nekam posebno nevarna. Opozorjam na težave na novo se ustanovljajočih podjetij, ki za-stonj iščejo sredstev za samovzdrževanje in ki jih naravno ne morejo najti v svojem malem ravno nastajajočem založništvu. Razmere na našem književnem trgu so zadnji resni manifest na čitajoče občin-stvo, obenem pa tudi na odgovorne kroge, ki naj bi se takoj pričeli zanimati za reši-tev teh, s tolikim trudom in težavami do-grajenih kulturnih zgradb. Povsod zvišano delo, to je danes geslo vsega gospodar-skega sveta, ki bi ga morali razumeti tudi že enkrat pri nas, ko smo morali doživeti trenutek, da se take stvari sploh razkrivajo javnosti.

Cerkveni vestnik.

c Nečisti pogledi in umetnost. Pro-poved v nedeljo ob 5. uri popoldne v ka-peli oo. jezuitov, Zrinjskega cesta 9.

c Marijine kongregacije v kongrega-cijski kapeli, Zrinjskega cesta 9. Vsak to-rek ob 17. uri sestanek za gospe. — Vsako sredo ob 18¼ sestanek za gospodične; isti dan ob 19¼ sestanek za gospe.

Dijaški vestnik.

d Prekmurski dijak — »Zveza prekmurskih dijakov« nujno rabi sledeče po-datke o prekmurskih dijakih: 1. Ime, rojst-no leto, 2. kje rojen, 3. kje študiral lani, 4. kje letos, 5. ali vživa kako podporo, (v de-narju, hrani, stanovanju) in koliko oz. kak-šno, 6. kje bivajo sedaj starši oz. varhi, (ob-čina)? — Te podatke rabi in zahteva po-krovitelj naše organizacije. Prosim zaupni-ke, da zberejo še pred božičnimi počitni-cami te podatke in jih pošljejo »Zvezi prekmurskih dijakov« Ljubljana, Tabor 12. — Predsednik.

d VI. redna seja osrednjega odbora S. D. Z. — Da si izdelamo podroben na-črt dela za letošnje božične počitnice in uredimo najnujnejše zadeve S. D. Z., skli-čujemo odborovo sejo na nedeljo 14. t. m. ob 4. uri pop. v pisarno S. D. Z., katere naj se udeležijo vsi odborniki, kakor koop-teranci, nadalje predsedniki oz. odborniki podružnic in pododborov S. D. Z. ter pred-sedniki bratskih kat. akad. društev. Priča-kujem točnega odziva. — Predsednik.

Orlovski vestnik.

Napad na Orle. Demokratska »Ri-ječ SHS« priobčuje: »Kakor sem zanesljivo obveščen, se mudi te dni v Zagrebu g. Jo-sip Pirc, predsednik zveze »Orlov« iz Slo-venije. To naznanjam vsem Sokolom ter jih o tem obveščam! Zedinjeno jugoslovan-sko sokolstvo nima hujeja in srditerega sovražnika od »Orlov«, kakor naš narod nima nevarnejega in strašnejega sovražni-ka od klerikalcev, Bratje Sokoli, bodite na straži in varujte se! »Orli« so bili avstrijski služe (opomb. ured.: nesramna Popovi-čeva laž!) in ostali so narodno zlo tudi dan-es. Mi sokoli vodimo z njimi boj! Mi z njimi nismo imeli, ne smemo imeti in no-čemo imeti zveze! Naš boj ni dovršen! Vsak sokol vrši veliko izdajstvo tako proti so-kolstvu, kakor proti narodni stvari, ako ne odbija »Orlov«. Zato, bratje sokoli, bodite na straži! — Zdravol Zagreb, 11. decembra 1919. Dr. Laza Popović.« — Naš Orel se bo patalogičnemu izbruhu tega srda in gnjeva le smejal! Šel bo svoja pota naprej in se ne bo brigal za blato in kamenje, ki bo letelo nanj. Orel je premagal že druge ovire nego gospodin Laza!

Seja okrožnih poročevalcev se vrši v ponedeljek, dne 15. decembra 1919 ob pol 8. uri zvečer v Jugoslovanski tiskarni (II. nadstropje). Pričakujem točne udelež-be. — Predsednik.

Zvezna pisarna posluje vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 6. ure zvečer. Predsednik in načelnik, oziroma zastopnik vaditeljskega zbora uraduje od 5. do 6. ure popoldne. Obiski v uradu in zasebnem stanovanju le v najnujnejših slučajih.

Diskusijski večeri za vaditelje orlov-ske organizacije se vrše vsak ponedeljek ob pol 8. uri v »Jugoslovanski tiskarni« (II. nadstropje). Prvi tak večer se vrši v ponedeljek, dne 22. decembra. Predmet: Orlovstvo in nasprotne telovadne organi-zacije.

Občni zbor O. Z. se vrši v nedeljo, dne 28. decembra 1919 dopoldne. Vsak odsek pošlje po enega zastopnika. Pred-logi naj se vlagajo pisмено.

Orlovsko zborovanje se vrši potem v ponedeljek, dne 29. dec. 1919 v Ljudskem domu ob 10. uri dopoldne.

Najnovejša poročila.

MEJA MED ITALIJO IN JUGOSLAVIJO.

Reška država. — Ameriški predlog.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Bakar, 13. decembra. D' Annunzio ob-javlja v »Vedetti d' Italia« Wilsonove po-goje glede rešitve italijansko-jugoslovan-skega spora. Vzhodna italijanska meja bi šla od reke Raše, zapadno od Plomina, proti severu do Karavank. Ta meja bi šla po takozvani ameriški črti. Neodvisna re-ška država se bo razprostirala v mejah, ki jih je določil Wilson. Državo bo nadzoro-vala zveza narodov, luko in železnico pa bo upravljala posebna komisija, ki jo bo določila zveza narodov. Po petih letih se bo vršil glede pripadnosti plebiscit. Obrež-je od Raše do Reke bo nevtralizirano. Cela Dalmacija pripade Jugoslaviji. Zader po-stane svobodno mesto. Italija dobi otoke Pag, Pelagruško skupino, Cres in Lošinj. Slovansko prebivalstvo na teh otokih do-bi lokalno avtonomijo. Italija dobi man-dat nad Albanijo. Valona z zaledjem pri-pade Italiji.

BREZ AMERIKE.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Rim, 13. dec. Londonski dopisnik »Epoche« poroča, da prevladuje na An-gleškem mnenje, da se bo mirovna pogod-ba izvedla brez ameriške ratifikacije. Ta vest se potrjuje tudi v Washingtonu. An-gleška mora, piše list, polagati večjo važ-nost na Italijo. Jadransko vprašanje se mora rešiti čimprej in sicer v prilog Ita-lije.

DOPISNI URAD DEŽELNE VLADE — STRANKARSKO GLASILO DR. ŽER-JAVA.

LDU Ljubljana, 13. dec. Dne 7. in 8. t. m. sta se vršila v Leskovcu pri Krškem in v Cerkljah na Dolenjskem shoda Samostoj-ne kmetske stranke za Slovenijo. Pristaši Slovenske ljudske stranke so na obeh sho-dih motili zborovanje in so njihovi govor-niki očitali Samostojni kmetijski stranki vdanostno izjavo kralju Petru, sklenjeno na zborovanju v Ljubljani. Na drugem sho-du je tajnik Kmečke zveze, ki je organiza-cija SLS., poudarjal: »Mi pa smo republi-kanci.« — Pristojna oblast je uvedla pre-iskavo.

PRIRAVE ZA OBČINSKE VOLITVE V SLOVENIJI.

LDU Ljubljana, 13. dec. Predsedstvo deželne vlade je izdalo okrajnim glavav-stvom navodila za pripravo za izvršitev občinskih volitev na podlagi splošne in enake volilne pravice, ki se imajo vršiti v Sloveniji začetkom prihodnjega leta.

KOLKOVANJE BANKOVCEV.

LDU Ljubljana, 13. dec. Kolkovanje bankovcev, ki se je v Sloveniji začelo dne 30. m. m., se je izvršilo v redu in se jutri opoldne zaključil. Vsled tega je meja zopet odprta.

STRAH PRED LAČNIM LJUDSTVOM.

LDU Belgrad, 13. dec. »Pravda« piše: Vsled mraza in zimskega časa je nastala draginja in življenske razmere so postale skoro neznosne. Razumljivo je, da se radi tega vlada ostro kritikuje, ker se nikjer ne opažajo odredbe, ki bi jih podvezla proti draginji. Po obvestilih, ki smo jih dobili v tem pogledu od ministra za prehrano Buk-šega, je pripravljeno daljše poročilo o od-redbah, ki se bo predložilo v rešitev mi-nistrskemu svetu takoj po povratku mini-strov Draškoviča in Stojanoviča, ki se vrnejo za nekoliko dni iz Pariza. Po na-črtu ministra Bukšega bo država nasto-pila na ta način proti draginji, da bo sama poslala na trg svoje blago, ki ga bo pro-dajala po nizkih cenah. Za nabavo tega blada se bo porabil kredit, ki ga je mi-nistr. svet dal na razpolago ministrstvu za prehrano. Razen tega se bo uvedlo strogo kaznovanje spekulacij in prekračenj predpisanih cen. V načrtu je tudi odredba, da se izvede rekvizicija pri onih, ki v spe-kulativne namene kopičijo živila in blago. Predsednik vlade je poslal vsem minist-rstvom akt, v katerem zahteva, naj se pro-učijo zahteva zveze mestnih občin, glede prepovedi vsakega izvoza živil.

BALKANSKA ZVEZA.

LDU Ženeva, 13. dec. (ČTU) Kakor javlja »Temps«, je načelnik bolgarske mi-rovne delegacije izjavil, da Bolgarija brez vsakih pridržkov in pomislekov sodeluje pri sedaj že zelo aktualnih prizadevanjih za osnove baltanske zveze, nad kate-ri naj prevzame pokroviteljstvo enteta, ter povdarja, da so pogajanja že zelo na-predovala. Bolgarija se je v ta namen že sporazumela z Jugoslavijo, z Grki, Ro-muni in Clemenceaujem.

AVSTRIJA POD ENTENTNO UPRAVO.

LDU Vratislava, 12. dec. (ČTU) »Bre-slauer Ztg.« javlja iz Bazla: Vrhovni za-vezniški svet bo v ponedeljek sklepal o vprašanju prevzetja uprave avstrijske re-publike v svoje roke.

Aprovizacija.

«Cenejša živila. Vsled sklepa mi-nistrstva v Belgradu se bodo meseca januarja dajala cenejša živila revnim slojem brez sredstev, dalje delavcem, nameščencem ter uradnikom, ki so od-visni le od svoje dnevne, tedenske ali mesečne plače, oziroma mezde. Ta ži-vila se bodo nakazala v razdelitev: 1. Železniškim aprovizacijam za aktivne železničarje. 2. »Samopomoči«. 3. Pri »Vojni zvezi« včlanjenim konzumom. 4. »Splošni gospodarski zadrugi«. 5. »Gospodaaar, zvezi« za člane, ki so tam vpisani. Če pa za sprejemanje cenejših živil opravičeni ni nikjer včlanjen, dobi cenejša živila pri mestni aprovi-zaciji. Ker pa se je dognalo, da so v teh organizacijah vpisani tudi imovitejši člani in nekateri celo pri raznih orga-nizacijah, bodo dobivali cenejša živila ne glede na članstvo le tisti, ki dobe od mestne aprovizacije posebno legiti-macijo, tako da nihče ne bo mogel do-bivati cenejša živila na dveh ali treh krajih. Legitimacije za cenejša živila se bodo izdajale pri krušnih komisi-jah, in sicer članom »Samopomoči«, na podlagi članske knjižice »Samopo-moči«, vsem drugim (razen železničar-jem) pa na podlagi pravilno izpolnje-ne vprašalne pole, ako bodo sprejeti v cenejšo prehrano. Aktivni železni-čarji sploh ne rabijo nobenih legitima-cij, ker dobe cenejša živila pri želez-niških aprovizacijah. Ako pa imajo aktivni železničarji in člani »Samopo-moči« poleg plače še kako privatno premoženje, morajo izpolniti tudi vprašalne pole, katere dobe pri želez-niških aprovizacijah, oziroma pri »Sa-mopomoči«, kjer jih morajo tudi izpol-njene vrniti. — Hišni posestniki mo-rajo strankam podpisati vprašalne po-le, da se ugotovi, da stranka resnično stanuje v dotični hiši. Če bi hišni gos-podar ne hotel podpisati vprašalne pole, bode kaznovan. Za svoj podpis pa je hišni gospodar le toliko odgovo-ren, če bi vedoma podpisal polo, n. pr. ako bi imela kaka stranka posestvo ali premoženje, pa bi ga ne navedla v poli itd. Kdaj se bodo dobivale vprašalne pole in legitimacije, kakor tudi toza-devni razglas magistrata, se pravo-časno objavi v listih.

a Zdob za otroke do tretjega leta do-be stranke na zelene izkaznice in sicer št. 1 do 400 dne 16. dec., št. 401 do 800 dne 17. dec., št. 801 do 1200 dne 18. dec., št. 1201 do 1600 dne 19. dec., št. 1601 do 2000 dne 20. dec., št. 2001 do 2400 dne 22. dec. in št. 2401 do konca dne 23. dec. v vojni prodajalni v Gosposki ulici. Za vsakega otroka se dobi 1 kg zdroba, ki stane 5 K.

a Ljubljanski prodajalci sladkorja se vabijo, da se zglase v sladkorni centrali radi nakazila sladkorja, in sicer iz I. in II. okraja 15. decembra; iz III. do V. okraja dne 16. dec.; iz VI. do VII. okraja dne 17. decembra; iz VIII. do X. okraja dne 18. decembra. vsakokrat od 9. do 11. ure dopoldne. Trgovci morajo pred pre-jemom sladkorja plačati sladkor v Jadrans-ki banki. — V nadrobni prodaji stane sladkor, ki se bode prodajal na nove sladkorne izkaznice, 12 K 40 vin.

a Vsi prodajalci sladkorja se vabijo, da se radi nakazila moka, ki se bode prodajala na sladkorne izkaznice, zglase nemudoma na magistratu. Galetova hiša, pritličje. Kdor ne bi hotel prodajati moka, naj to takoj naznani, da se odda moka drugemu trgovcu.

a Obrtniška sol. Obrtniki in zavodi, ki rabijo sol, naj se takoj zglase na magi-stratu, Galetova hiša, pritličje, ker pozne-je magistrat soli za obrtnike najbrže ne bode več delil.

pr Veliki slovanski spisovnik. Zbirka pisem, listin in vlog za zasebnike, trgovce in obrtnike. Sestavil Henrik Podkrajšek, profesor na kr. državni obrtni šoli v Ljubljani. Natisnila in založila Kleinmayer in Bamberg v Ljubljani. Mala 4º. 438 strani. Cena 24 K za vezano knjigo. To je gotovo najobsežnejša knjiga tve vrste, kar jih ima-mo do sedaj na našem književnem trgu. Lahko trdimo, da dela ta knjiga čast kakor založniku, tako tudi pisatelju. Knjiga ima lep uvod z najvažnejšimi pravili iz slovni-ce in pravopisa, kar je posebno važno, da človek na kratek in pregleden način lahko pogleda, če je tu pa tam v dvomu. Poleg obširne korespondence za najrazličnejše potrebe in slučaje ima knjiga na koncu tu-di metrske mere in uteži. Najvažnejši ino-zemski novci in bankovci, pristojbine za li-stine in vloge itd., da lahko najdeš v knjigi vse, kar potrebuješ v ti zadevi. Knjigo, ki je zelo popolna, vsestranska in priročna za vsakogar, toplo priporočamo.

Jugoslovanska knjižarna je pred krat-kim založila praktični »žepni koledar za leto 1920.« Koledarček ima določen pro-stor za opombe vsakega dne in mesečne rubrike za vpisovanje dohodkov in stro-

škov. Strastne poznavalce cerkvenega leta opozarjamo na silovito hudomušen pogrešek stavca naše tiskarne in razpisujemo za prvega najditelja tega pogreška darilo in sicer vezan izvod Finžgarjevega zgodovinskega romana »Pod svobodnim solncem«. Cena koledarčku je K 6. Kot navodilo za čitanje in pisanje srbsčine je Jugoslovanska knjižarna tudi pred kratkim izdala knjižico »Cirilica«. Založništvo je spremilo delce v javnost s sledečimi besedami: Da odpo- moremo nujni potrebi ter ugodimo splošni želji po takem navodilu, ki naj bi bil ključ do bogate zakladnice srbske književnosti, smo se odločili prirediti pričujočo knji- žico in upamo, da bo naša javnost z vese- ljem sprejela ter doseglja po njej lepi cilj, kateremu slediti je njena naloga. Knjižico toplo priporočamo, in velja K 3.30.

Poezije. Zložil Simon Gregorčič, živo- topis napisal Ivan Dornik. I. zvezek. Cena vez. izvodu K 9. Pred 37 leti je gorški slavček privikrat zažvrgolel svojo tiho nežno pesem preko trdih razorov kraške zemlje, njegova pesem je hitela preko va- lovitih gorenjskih gričev, potrkala je z drob- nimi prsti na vaška vrata in je sladila ve- černe ure upehanega seljaka. Takrat so se z lahkotnim smehom Gregorčičeve pesmi privikrat zasmejele in slovensko javnost in so objele narodno psiho, kakor prekrasna še nepoznana bajka, s skrivnostnim, ogre- vajočim objemom južnega solca. Med tiho melodično ubranostjo je gorela želja, že- lja vodnica do boljših časov, ki so sedaj prišli. Tudi danes je prišel Gregorčič o pravem času. Narod bo spoznal v njem svojega ljubljena in se bo spominjal ob

sladki melodiji njegove pesmi one zemlje, katere gorki dih kipi iz nje. Sedaj, ko je prvi zvezek njegovih poezij zopet izšel, ga priporočamo kmečki hiši ravnotako, kakor onim trpečim bratom, ki jih Gregorčič z vsemi njihovimi željami in hrepenenjem vodi nazaj v planinski raj. Dobi se v Jugo- slovanski knjigarni v Ljubljani.

Ne morete spati? Niti delati? Imate ner- vovne bolečine? Občutek zadovoljstva dopri- nese Vam Fellerjev pravi Elza fluid. 6 dvoj- natih ali 2 veliki specialni steklenici 24 K.

Trpite na počasni prebavi? Zaprtju? To zlo se odstrani s pravimi Fellerjevimi Elza- kroglicami. 6 škatlic 12 K. — Želodec okrep- čujoča švedska tinktura 1 steklenica 10 K. — Omot in poština posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubička donja, Elza trg št. 16, Hr- vatska.

Naročajte „Slovenca“!

Svojo sestro Veroniko Tomažinčič iz Lokvice na Primor- skem išče Kristina Trapežar v Radni pri Sevnici. 6156

Kunim hišo v Ljubljani, eventualno dam v zameno hišo v Celju. Ponudbe pod št. 6173 na upra- vo Slovenca.

Spalne in jedilne sobe kuhinjske stelje, spodnje in vrhne modroce umivalnice, vsakovrstne omare, mize in stole iz trdega in mehkega lesa, pri- poročata Brata SEVER, zaloga pohi- štva in tapetirska delavnica, Ljubljana Kolizej. Vabimo na ogled.

Kontoristinja, samo boljša moč, večša slovenske in nemške stenografije in stroje, se sprejme za takojšnji nastop. Ponudbe z zahtevno plačo na Ljubljana, poštni predal 123.

Pogreša se višji zdravnik dr. Arnold Genal, ki je došel 14. avg. 1914 k topn. polku št. 7 v Ljubljano ter bil 26. avgusta 1914 vjet pri mestu Przeslany v Galiciji. Pozneje se je oglasal iz Samare, Chabarovskega, Spaskoje, Blagovestenska, Nikol'sk-Ussurskega. Kdor bi kaj vedel o njem, naj sporoči tvrdki A. Persche v Ljubljani.

Solo za kurjavo, stelo, izolacijo in druge namene razpošilja na va- gone in drobno F. & A. Uher, veletr- govina s premogom, Ljubljana. 5728

Odvetnika
dr. Vladimir Ravnihar
in
dr. Albin Smole
sta svoji odvetniški pisarni združila.

Sedež pisarne:
Ljubljana, Sodna ulica št. 9.
nas rot. ustične p. lače.

Pečar

za samostojno delo v novoustanovljeni tovarni lončenih peči se išče. Stano- vanje v hiši. Naslov pove upravništvo Slovenca pod št. 6129.

2 kontoristinji

vešči vseh pisarniških poslov se takoj sprejmeta. Javijo naj se le gospodične z daljšo prakso. Ponudbe pod »Za do- bro delo dobra plača« na upravo lista.

L. METZNER-Trst

(ustanovljena leta 1890)

Tvrdka za prevažanje

Spedicije, komisije, inkaso, obdavče- vanje, vskladiščenje, preselitev.

Uvozniki! Izvozniki! Pozor!

Dobavljamo

poljedeljske stroje in orodje, kmetijsko blago, stekleno, porcelan, blago, pesa, pohištvo, papir, blago, tkanine l. t. d. Istodobno iščemo

zastopstva
dobrodošlih tvrdk vseh vrst, prevze- mam event. v komisijo na gotov račun posebno dobrodošla živila, južno sadje in vina. Smo najbolje vpeljeni in mo- remo naglo odprodati vsako množino. Na željo prima reference.
Erstes Alpenländisches Internationales Handelsunternehmen „Union“, G. m. b. H., Villach, Poßtlach 53.

V popravilo sprejema vse mehke

KLOBUKE

za gospode, kakor tudi vsakovrstne damske klobuke. Iv. Orazem, Menges 70.

Vsako množino

bukovih drv in krajnikov

se kupi takoj po ugodni ceni. Ponudbe je poslati pod »Centrala drv« poštno le- žeče, Ljubljana.

Sprejmemo se
mizarški pomočniki
sedem za pohištvo, trije k strojem. Na- stop takoj. Plača po dogovoru.
M. Popovič, Sisak.

Občinski lov

občine Moravče se odda na javno draž- bo dne 16. t. m., to je v torek dopol- dan ob 10. uri pri okrajnem glavarstvu v namniku.

Prodaj
lepo veliko pisalno mizo
Selenburgova ulica št. 1, I. nadstropje, od 2. do 4. popoldan.

Pohištvo

od priprostega do najfinjšega izdelka priporoča po solidni ceni FRAN ŠKA- FAR, Ljubljana, R. m. s. c. 16. Stav- beno in pohištveno strojno mizarstvo

kupuje se dobro ohranjeni
šivalni stroji in stojala
Ponudbe na Jos. Petelin, Ljubljana

Zakupodaja.

Pri zdravilišču Rogaška Slatina se odda za zdraviliško dobo leta 1920, 1921, 1922 in 1923, to je za 4 leta:

1. **Modna trgovina za dame in gospode** za letno najem- nino K 1.000;

2. **restavracija v sanatoriju** za letno najemnino K 4000, in K 7000 za uporabo inventarja. Opomni se, da se mora v tej restavraciji kuhati le po zdraviliških navodilih.

Navedene najemnine zneske je smatrati za najmanjše ponudbe, vendar poverjeništvu za javna dela pri oddaji ni vezano na najvišje ponudke.

Glede morebitnega prevzema inventarja pri modni trgo- vini, v kolikor je last dosedanjega najemnika, se mora novi najemnik sam pogoditi s svojim prednikom.

Ponudbam, katere je vložiti do najkasneje 31. decembra 1919 naravnost pri ravnateljstvu „Državnega zdravilišča Ro- gaška Slatina“, je poleg ponudbe najemninskega zneska pri- ložiti sledeče dokaze:

1. o strokovni usposobljenosti;
 2. o narodnosti;
 3. o zadostni višini obratne glavnice.
- Natančno pojasnila daje ravnateljstvo „Državnega zdra- vilišča Rogaška Slatina“.

Krznarska moda 1920

Nemoderni muhi, boe itd. se modernizirajo v naj- krajšem času. V zalogi lasno izdelovane garniture ter specialno damske kožuhovinske čepice.

Prevzamem vsakovrstne kože v stroj ter iste popolnoma izgo- tovim v najmodernejše garniture.

Ludovik Rot I. jugoslov. krznar- nica in strojarnica
Ljubljana, Gradišče 7 (nasproti dram. gledališča).

Trpežno in ceno

pohištvo za vse stanove

I. W. Müller, G. m. b. H.

tovarna in izložbeni prostori:

Dunaj V. Einstädlerplatz 3—4.
Zaloga: Dunaj I. Opernring 19.

Trajno otvorjeno! 5980 (8) Trajno otvorjeno!

Naznanilo!

Podpisani slavnemu občinstvu vljudo naznanim, da preselim delav- nice in prodajalno iz Sodne ulice v lastno hišo Zidovska ulica št. 5 v Ljubljani, kjer se prodaja na 15. t. m. v nadalnje poslovanje odpre.

Cenim odjemalcem se za dosednji obilni obisk toplo zahvaljujem in priporočam za nadaljno naklonjenost ter zagotavljam, da se bom po- trudil zadovoliti vsem zahtevam moje stroke, kolikor bodejo dopuščale razmere, naj si bode glede kakovosti ali cen, v polno zadovoljnost, kar mi bode vsled ugodnejših prostorov in splošne preureditve, času in zahtevam primerno tudi lažje mogoče.

S odličnim spoštovanjem

FRAN KOS

mehanična pletilnica nogavic in modne konfekcije.

5968 (4)

Razpis nagrade.

Zveza Jugoslovanskih Pevskih Društev v Ameriki razpisuje nagrado K 1000 za najboljšo slovensko pesem, ki naj ima naslednje lastnosti: prikladna za srednje izobražena pev- ska društva, vsebina junaška in času primerna. Tekme se lahko udeleži katerikoli jugoslovanski skladatelj. Pesem naj bo v ro- kah vrhovnega pevovodje (Ign. Hudé, 82 Cortlandt St., New York, N. Y.) najkasneje do 1. maja 1920; ime pesmi in naslov sklada- telja pa naj se pošlje prvemu nadzorniku (Josip Rems, 2327 Putnam Ave., Brooklyn, N. Y.)

Pri srbečici, garjah, lišajih (lišajih v bradi) zahtevajte

Dr. E. Flesch-evo izv. Skaboform-mazilo

(3 velikosti), mali lonček, velik lonček, rodbinska porcija.

Po odrgnjenju Skaboform-prašek. Dobiva se v vseh lekarnah.

Glavna zaloga za Ljubljano in okolico: 6118

RIHARD SUŠNIK, »pri zlatem jelenu«, IV. Marijin trg.

ZA EKSPORT!

Spiralni sveder iz jekla za o- bodelovanje lesa, žebiji, rodje in naglo struženje, smir- kove kolute, kovinske krožne žage, žage na jarem, tračne, okovi, Diesel-ovi motorji, že- krožne, ročne in mlinске žage, točno iz lastne zaloge. — Prijazne ponudbe na

inž. Julija Wolf,
Dunaj VI, Gumpendorferstr. 118.

Skaboform se zopet dobi!

proti srbečici, garjam, lišajju, kožn. izpuščajem zahtevajte v vasi najbližji lekarni priznane in zdr. nško priporočeno

Dr. FLESCH-evo izvorno SKABOFORM - MAZILO.

Ne maže, ne barva, brez duha. Dobiva se v vseh lekarnah.

Glavna zaloga za Ljubljano in okolico:

Rihard Sušnik, »pri zlatem jelenu« IV., Marijin trg.

Tvrdka H. GOZLAN, Tunezija, Francosko

dobavlja

surove gobe -- os de Sepia

Vprašanja na

LEON GOZLAN, Dunaj VIII. Daungasse No. 1.

Za trgovce in importerje

Vse vrste krtače, čopiče, jekleno blago, igle, kakor tudi vse ostalo galanter. blago dobavljana najceneje

MAKSO HELLER, Gradec, Annenstrasse 42.

Priporočata se osebni nakup!

Nič ne ponujamo in nič ne anonširamo, ker dobro blago se samo prodaja, mi kupimo le vsako množino ranenega semena, prazne olinjate sode in dobre jutaste vreče. — Zabrej & Komp., tovarna olja in firneža v Britolu pri Kranju.

Hranilnica Mestne občine Celje

Ustanovljena v letu 1865

Stanje vlog koncem l. 1918 K 16,687.328'61. Izplačani darovi K 1,613.468'39
Rezervni sklad, naložen v mestnih hišah, glasom knjig koncem l. 1918 K 851.431'82. Cenilna vrednost K 3,000.000.

prevzema

vloge na knjižice z dnevnim obrestovanjem po 3% in v tekočem računu (konto-korent) istotako s 3% brez provizije, zaračunajo se le lastni stroški.

Rentni davek se ne odbije od obresti. — Vlagateljem so na razpolago brezplačno pošne položnice.

„Zadružna zveza“ v Ljubljani razpisuje službo zadružnega revizorja

s sedežem pri pododboru v Mariboru. — Lastnoročno pisane prošnje s pričevali o dosedanjem službovanju, dokazili o strokovni izobrazbi ter zahtevki o plači, je predložiti ravnateljstvu (Dunajska cesta 38) do 25. decembra t. l.

Obveščamo vse svoje trgovske prijatelje, da smo

otvorili v Belgradu podružnico

našega delovanja v Bos. Brodu. Podružnica se bavi s posli vseh industrijskih, kolonijalnih in deželnih pridelkov. Prosimo vse naše trgovske prijatelje, da bi v vsakem odru naklonili popolno trgovsko zaupanje naši podružnici v Belgradu kakor tudi centrali v Bos. Brodu.

Podružnica nasledn. Pere K. Kostića
Belgrad, Karadjordjeva 27.

**Bencin, bencol, terpentin,
čebelni vosek, parafin, ceresin**
se kupi v vsaki množini.

Ponudbe na poštni predal 110, Ljubljana.

Dvostavno in ameriško knjigovodstvo

Sestavil V. Krottmayer, slovensko izdajo priredil profesor M. Dolenec. Založnik: Zasebno učilišče Legat v Mariboru

Prva moderna slovenska
učna knjiga za knjigovodstvo

neizogibno potrebna za trgovske šole in samouk, zelo važna za trgovce, tovarnarje, obrtnike itd. — Cena 8 kron.

Ravnokar izšla. Dobiva se v vseh knjigarnah in v zasebnem učilišču Legat v Mariboru,
Vetrinjska ulica 17 I.

Oznaniša Union-Propaganda, Maribor. — Zavod oglasne odprave in reklame.

LOJ, MAST, OLJE

in surovi loj, kupi vsako množino za najvišjo dnevno ceno
prva mariborska tovarna za milo, Maribor
Telf: 47. — Prošijo se ponudbe z vzorci. — Brzjavlj: Milana.

Knjigovodkinja

le bilancne zmožna, samostojna prva moč z večletno prakso, ki govori perfektno slovensko in nemško, se sprejme proti dobri plači. — Jerušich & Gerhold, Maribor, Stolni trg 2. 6100 (5)

Iščeta se za takoj:

Logar (Slovenec) z državnim izpitom za gozdarsko varstveno službo, revir pribl. 500 ha gozda; isti ima zajedno tudi vodstvo pri poljedelstvu pribl. 10 ha v lastni režiji.

Vrtnar (Slovenec) z pribl. 1 ha vrta s sočivjem in sadjem, park z nekaterimi cvetličnimi gredami in rastlinjakom. (Vrtnarski pomočnik že tam.) Ponudbe na grofa Goessa v Zreču na Koroškem.

KUPUJEM vse vrste stoječa

drevesa

v vsaki množini, tudi cele gozdove, kakor tudi posamezna drevesa: hrast, oreh, brst, javor, češnja, smreko itd. po najvišji ceni. Ponudbe: JOSIP PLANKAR, Ljubljana, Dolenj. c. št. 5

DRVA,

mehka in trda dobavi in pripele na dom V. Scagnetti, parna žaga za drž. kolodvorom.

DRVA

vam razlagam takoj in najceneje. Anton Puchar, obrat žaganja drv, Poljanski nas. p. 22/4. 6136

DRVA

bukova in gabrova kupi Švicarska izvozna trdka. Ponudbe z navedbo možne in cene na Anončno ekspedicijo AL. MATELIČ, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Martin Zuran

sobni slikar
Ljubljana, Mesni trg št. 12
se priporoča slavn. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela. — Izvršitev točna, cene zmerno.

Nudim, dokler traja zaloga, cementno

strešno opeko

(zarezo in okroglo), plošče za tlak, cevi in razne druge cementne izdelke. — Prodaja tudi cement iz Splita. — Ant. Tršan, Kranj.

Povečane slike

do naravne velikosti, kakor tudi olinjate portrete na platno izvršuje umetniško po vsaki fotografiji Davorin Rovšek prvi fotografski in povečevalni zavod Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 34 a

KUHARICA

ki opravlja tudi druga bišna dela se išče v dobro meščansko hišo v Ljubljani. Cenjene ponudbe pod »M. K. — Lj.« na upravnishstvo tega lista. —

Stiskalnica

za kopiranje, blagajna št. 2-4, pisalni stroj in tehnična za težo 500 kg. z uteži, vse v dobrem stanu se želi kupiti. Ponudbe na poštni predal 155, Ljubljana.

Sprejme se takoj

prešivalka

(šeparica) za čevljarsko obrt, K. Majce drug, Ljubljana, Radeckega cesta št. 6.

Pisemske znamke

vojne znamke, znamke ob prevratu, ljubljanske, hrvatske, bosanske, srbske, sploh SHS, dalje italijanske, reške, Arad-Temesvar itd. kupim v vsaki množini po najvišjih cenah. Ponudbe s ceno na: A. Weiss, trgovina znamk, Dunaj I. Adlergasse 8.

Vreče

vsake vrste in v vsaki množini kupuje vedno ter plačuje najbolje trg. firma J. Kušlan, Kranj, Gorenjsko.

Ravnokar je izšel

Veliki slovenski spisovnik

zbirka pisem, listin in vlog za zasebnike, trgovce in obrtnike, sestavil

Henrik Podkrajšek, profesor na kr. drž. obrtni šoli v Ljubljani.

Cena K 24'—

Priloga knjiga, katera je neizogibno potrebna za pisemski promet za vsakega v vseh življenjskih dneh.

Naroči se lahko v vseh knjigarnah, ali pa pri založniku

Ignac pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg,
Ljubljana, Kongresni trg 2.

Barva vsakovrstno blago pere domače perilo (pošlji po isto na dom) tovarna Jos. Reich	kemično soefilolika ovratnike, zapestnitke in srajce Ljubljana, Poljanski nasip 4 Podružnica Selenburg. ul. 3. Podružnica Maribor, Gosposka ul. 38.	čisti obleke
---	---	------------------------

Jadransko hotelsko in kupališno dioničarsko društvo

Sušak-Reka, Zoonimirova ulica 102

Lastnik sledečih hotelov in sanatorijev:

Hotel Pension „ SPERANZA “ „ IMPERIAL “ Opatija.	Sanatorij in veliko morsko kopališče „ THERAPIA “ Crikvenica.	Palace-Hotel „ MIRAMARE “ Crikvenica Telefon Interurb. 11.
Hotel-Pension in morsko kopališče „ JADRAN “ Sušak-Reka Telefon Interurb. 2-14	Vsi hoteli in sanatoriji so najmodernejši in z vsem komfortom urejeni. — Osirba izvrstna. — Otvorjeni skozi celo leto. — Vse naročbe prejema in daje pošta za Crikvenico. — Uprava hotela „MIRAMARE“ v Crikvenici; za Novi: uprava hotela „SAN-MARINO“ v Novom; za Sušak: SREDNJI URED DRUŠTVA, SUŠAK-REKA. Naslov za brzojave: Jadransko društvo Sušak-Reka. Interurban telefon št. 9-8-9.	Hotel-Pension „ SAN-MARINO “ Novi Vinodolski Telefon Interurb. 5.
Hotel-Pension in morsko kopališče „ JADRAN “ Baker.		Hotel-Pension in veliko morsko kopališče „ LISANJ “ Novi Vinodolski.

Premog

Vam nadomesti impregnirano kurivo.

Naročite dokler še kaj zaloga.

Drva vsake vrste se vam dostavijo takoj na dom. — Motorna žaga brezplačno na razpolago.

Srebotnjak, Kolodvorska ulica št. 31.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6
obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici) na hipoteke in v tekočem računu.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Zimske suknje

moške in ženske,

malo rabljene pa kemično očiščene, iz angleškega in ameriškega blaga iz čiste volne, po ceni
185 dinarjev moške suknje
80 dinarjev ženske suknje

Paletoji, poldolgi, žaketi, nogavice in čevlji, se morejo dobiti po zelo nizki ceni v skladiščih

Balkansko-Ameriškega Izvoznega Društva
(Balkan-American Export and Navigation Co Ltd)

Belgrad, Kralja Petra ulica 35.

Imenovano društvo ima v prodaji neko specialno usnje, pomešano z gumijem, za podplate in pete. Cena je 40% nižja od pravega usnja, a je enako trpežno in prijetneje za nošnjo.

Rezan les (smrekov, jelkov, borov, mecesnov, bukov), tesan les (smrekov, jelkov, borov), okrogel les (smreka, jelka, bor, mecesen), koštanjev les, drva (trda in mehka), stoječi les v gozdu, smrekovo skorjo

kupi vsako množino
»DRAVA«,
lesna trgovska in industrijska družba z o. z.
v Mariboru.

Priporočajo se cenjenim čitateljem sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

Brionce

Zajc Fran, Dunajska cesta 12.

Dobava in poplavljanje parketov

Bokal Anton, Ambrožev trg 9.
Puh Josip, Gradaška ulica 22.

Damske krojačice

Minka Karo, Sv. Petra cesta 58.

Elektrotehnika

»Svetla«, Mestni trg 25.
Verbaj A., Linhartova ulica 4.
Zavod za tehn. in elektrotehn.,
Dunajska cesta 22.
Zavod za tehn. in elektrotehn.,
Lastne tovarne, Glince 16.

Gostilne

Ložar, Jernej, Sv. Petra nasip 19.

Gramofoni in godbeni avtomati

Rasberger A., Sodna ulica 5.

Jaona skladišča

»Balkan«, L. Ljublj., javno skladišče,
Dunajska cesta 33. (Tel. 366.)

Kavarne

»Prešeren«, Sv. Petra nasip 1.
»Zvezda«, Ivančič Josip, Kongresni trg.

Kleparji

Korn T., Poljanska cesta 8.
Remžgar & Smerkol, Florijanska ulica 13.

Knjigarne

Jugoslovanska knjigarna, Pred škofijo.

Knjigovoznice

Knjigovoznica K. T. D., Kopitarjeva ulica 6.
Pašk Fr., Cankarjevo nabrežje 25.

Konfekcijske trgovine

Olup Josip, Pod Trančo.
Schwab & Bizjak, Dvorni trg 3.

Krojači

Gestrin Ferdin., Poljanski nasip 8.

Lekarne

»Pri Mariji Pomagaj«, Resljeva cesta št. 1.

Manufakturne trgovine

Pečenko Filip, Dunajska cesta 6.
Petkosig Jos., Stari trg 4.
Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

Mizarji

Bizjak Peter, Spod. Šiška 136.

Mišni saloni

Götl Marija, Židovska ul. 8. in 7.

Modne trgovine

Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.

Optiki

Jurman Karol, Šelenburgova ulica.

Parfumerije in kozmetika

»Uranus«, Mestni trg 11.

Podobarji

Pengov Ivan, Kolodvorska ulica št. 20.

Popravila gramofonov in godbenih avtomatov

Rasberger A., Sodna ulica 5.

Potrebnice

za šolije, krojače in čevljarje
Petelinc Josip, Sv. Petra nasip 7

Restoracije

»Perles«, Prešernova ulica.

Sobno slikarstvo

Žuran Martin, Mestni trg 12.

Stavbena podjetja

Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23.
Treo Viljem, arhitekt, mestni stavbenik, Gosposvetska cesta 10.

Špedicijska podjetja

»B-Ikan«, Dunajska cesta 33. (Tel. 366.)
Uher F. & A., Šelenburgova ulica št. 4. (Tel. 117.)

Trgovine z urami in zlatino

Černe Lud., Wolfova ulica 3.

Trgovine s klobuki

Čadež Gvido, Mestni trg 14.
Soklič J., Pod Trančo 2.

Trgovine s šivaln. stroji

Petelinc Josip, Sv. Petra nasip 7.

Trgovine s papirjem

Prodajalna K. T. D., Kopitarjeva ulica 2.
»Uranus«, Mestni trg 11.

Trgovine z dežniki in solničniki

Mikuš L., Mestni trg 15.

Trgovine z železnino in poljedelskimi stroji

Zalta & Žilič, Gosposvetska cesta št. 10. (Mar. Ter. cesta.)

Zaloge pohištva

Fajdiga Filip, Sv. Petra cesta 17.

Zajetkovavnice

Grošel T., Poljanska cesta 7.

Naročajo „Slovenca“!

Hočete obdržati svojo
lepotu? Hočete imeti
kakor barvan mehk
kožo? Nočete končati
peč mozoljev in ogrcev?

Uporabljajte Fellerjevo
pravo Elza obrazno,
kožo obvarujočo pomado!
Občudovani bode! Za-
vidani! 1 lonček 6 K,
No. III močnejše vrste
9 K, K temu Fellerjevo
najfinjšo lilijomlečno
milo 12 K.

Hoče imeti lepe, zdra-
ve lase? Fellerjeva pra-
va Elza Tannochina po-
mada za rast las doseže
bujne lase! Zaprči pr-
haj, prerano osivenje,
Zabrani plešo! 1 lonček
6 K, No. III 9 K, K temu
močno terovno milo za
umivanje glave 7 K, Sam-
pon 1 K, Mazilo za brke
1:80 K in 2:50 K.

Mušijo Vas kurja
očesa? Fellerjev
pravi turistovski
obliž učinkuje
brez bolečin hitro in zanesljivo. — Nobenih
kurjih očes več! Nobenih žuljev! Nobene
trde kože! Mala škatljica 3:50 K, velika ška-
tljica 5:50 K. — Želite še kaj? Fellerjeve
Elza umivalne pastile (Koloniska voda) 1
škatljica 5 K. — Fellerjev usipalni prašek proti
potenju, 1 škatljica 5 K. — Fellerjev mentolni
črtnik zoper glavno- in zobobol 1 škatljica 3:50 K — Fellerjev Elza fluid
6 dvojnatih ali 2 veliki steklenici specialni 24 K. — Najboljši parum
z najfinjšim duhom od 8 K naprej. Najfinjši Hega-puder Dr. Kluger,
bel, roza in rumen, 1 velika škatljica 12 K. — Močna Francovka v ste-
klenicah po 6 K in 16 K. — Omet in poština posebej a najceneje. —
Eugen V. FELLER, lekarnar, Stubica Donja, Elza trg 134.

POZOR

Veliko božično razprodajo

priredi elektrotvrdka
„Svetla“ v Ljubljani, Mestni trg 25.

Po zopetni otvoritvi rednega prometa dospe velika
pošiljatev sortiranih električnih svetilk za sobe,
spalnice, pisarne itd. v izredno okusni izvedbi; ob-
enem žarnice vseh vrst, med drugimi tudi v obliki
okrasov božičnih drevesc
ter žarnice in baterije za žepne svetilke.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu, občinskim in
župnijskim uradom uljudno naznanjam,
da sem preselil svojo tehnično pisar-
no iz Črnomlja oziroma Gradaca v
Novo mesto, Glavni trg št. 94.

Priporočam se za vsa cenjena na-
ročila za napravo načrtov in izpeljavo
vseh vrst v to stroko spadajočih stavb,
kakor moderna gospodarska poslopja,
železobetonske naprave, stropove, slo-
pnjice, vodovode z vso hidravlično
opremo po strokovni izpeljavi in pri-
merni cen. Spoštovanjem

Pavel Bren, mestni stavbenik
Novomešto.

! Za obnovitev hiš !

Instalacijski predmeti

za plinove in vodovodne naprave

armature iz medi, železne in svinčene cevi, pločevine,
prima cin za varjenje, itd.

vedno v veliki zalogi pri

Henr. G. Zwilling, DUNAJ IX.
Berggasse 30.

Prosi se poprejšnje naznanilo obiskal

ADRESAR za Ljubljano in Slovenijo.

Ker je delo končano in se s tiskom v kratkem prične, vabi pod-
pisano uradništvo vse interese, da vpošljejo z obratno pošto
obvezna naročila za knjigo, kakor tudi inserente, da nemudoma
vpošljejo besedila in ključke za oglase, v kolikor istih še niso
vposlali. — UREDNIŠTVO ADRESARJA ZA SLOVENIJO — Ljubljana,
Cankarjevo nabr. 5. 6137

Rogaška Slatina

Tempel vrelec: Najboljša namizna voda, najbogatejša na
ogljikovi kislini. Pospešuje prebavljanje
in preosnavljanje. —

Styria vrelec: Zdravilna voda proti kroničnemu katarju
želodca in čreves, najboljši pripomoček
proti slabemu prebavljanju in teku, bole-
znim jeter in ledvic, sladkorna bolezen.

Donati vrelec: Najmočnejši vrelec svoje vrste, posebno
dobro sredstvo proti črevesnemu katarju,
želodčnemu kamenu, sladkorni bolezni,
debelosti, putiki, hemoroidom itd. —

Rogaška slatina je najbolj priljubljena in se v obče naj-
več zahteva. To pa radi tega, ker je iz-
med vseh alkalično-saliničnih rudnisko-
kisljih slatin najbogatejša na ogljikovi
kislini. — Ta slatina je najokusnejša
krepčilna in oživljajoča pijača; obenem
pa tudi najboljše sredstvo s katerim se
obvaruje v mrzlih krajih mrzlice. —

Rogaška slatina je najboljša namizna in zdravilna, mine-
ralna voda, katara nima nikdar sla-
bega okusa ali duha.

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani, Dunajska cesta 17

je ustanovila oddelek za

— življenska zavarovanja. —

Sprejema:

V življenskem oddelku: zavarovanja na doživetje in smrt v vseh sestavah
zavarovanja na otroško doto, rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnejšimi
pogoji.

V požarnem oddelku: zavarovanja vseh premakljivih in nepremakljivih
predmetov, ki se poškodujejo po ognju, streli in po eksploziji svetilnega plina, po
znane nizkih cenah.

Ceniki in pojasnila z obratno pošto brezplačno.

Zanesljivi posredovalci se vedno sprejmejo.

Podružnica: Celje, Breg 33.